

Dnes v čísle:

Ekologie na UP – 10 let
hledání cest
Za prof. M. Slavětinským
Přístrojové centrum CITT
Spolek lékařů JEP bilancuje
O svobodném „tručku piva“
v jezuitském konviktu

Žurnál

15**Ročník 11 • Vychází 11. ledna 2002**

Rektorka UP: pohled do roku 2002

Vážení členové akademické obce, vážení zaměstnanci Univerzity Palackého v Olomouci,

při vstupu do roku 2002 vám především děkuji za všechno vaše pracovní a studijní úsilí, se kterým jste se po celý rok 2001 vyrovnávali s řadou problémů a překážek, které nám právě uplynulý rok přinesl. Bez vašeho aktivního přístupu bychom jen obtížně zvládli vše potřebné tak, abychom úspěšně obstáli v převážně většině reakreditačních řízení studijních programů

na několika fakultách, prošli hodnocením výzkumných záměrů, výzkumných center, grantových úkolů. S potěšením jsme zaznamenali celou řadu individuálních úspěchů našich studentů i akademických pracovníků v oblasti studijní, vědecké, výzkumné, umělecké i sportovní. To všechno přispívá k dalšímu zvýšení prestiže naší vysoké školy.

Podzim roku 2001 na vysokých školách byl obdobím, kdy jsme si ověřili, že jsme schopni velmi aktivně vystoupit a hájit své oprávněné požadavky.

Děkuji všem, kteří přispěli k tomu, že se nám to povedlo. Věřím, že nám to umožní, abychom v roce 2002 mohli méně času věnovat tomu, jak dokážeme zajistit provoz školy, a mohli se více soustředit na naše hlavní poslání. V letošním roce bude třeba, abychom doložili, že skutečně chceme provést na vysokých školách, a tedy i na UP, potřebné změny. Víím, že ještě zdaleka nebudeme mít dost peněz na všechno, co bychom potřebovali. Ale je teď na nás, abychom v průběhu roku v souladu s novelou zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách dokončili restrukturalizaci studijních programů tam, kde je to vhodné a účelné. Musíme se ještě daleko více zaměřit na hodnocení kvality vzdělávání, které poskytujeme. Pražský summit ministrů školství evropských zemí, který se uskutečnil v květnu roku 2001 v Praze, projevil uspokojení nad změnami, které na evropských vysokých školách a univerzitách probíhají v souladu s Boloňskou deklarací. Pro naše těsnější zapojení do evropského vzdělávacího prostoru, který se vytváří, je nutné, aby naše studijní programy byly kompatibilní s programy na ostatních vysokých školách natolik, aby umožňovaly daleko větší mobilitu našich studentů i učitelů. Zcela jistě si přitom zachováme i určitou diverzibilitu, založenou na osobnostech univerzity, jež vytvářejí své vlastní vědecké školy.

Rok 2001 byl poznamenán řadou událostí, které ovlivnily nejen průběh akademického roku. Zejména události z 11. září nám důrazně připomněly, jak je nesmírně důležité vážit si hodnot, které jsme opět po roce 1989 získali, ale současně i to, že je nutné pro jejich zachování něco udělat. Nemůžeme spoléhat na to, že se někdo o nás postará a vyřeší vše za nás. Tyto tragické události nám jistě také všem připomněly, jak je pro nás důležité, abychom mohli žít bez pocitu vnějšího ohrožení. Připomněly nám znovu cenu lidského života a zdraví.

Na hodnocení právě uplynulého roku je ještě brzy, teprve začneme zpracovávat výroční zprávy, ale už teď je jasné, že se nám celá řada věcí podařila díky

Dokončení na str. 2

K tradičnímu novoročnímu přípitku se ve velké zasedací síni RUP sešli 2. 1. 2002 pracovníci Rektora UP spolu s rektorkou prof. J. Mačákovou, která jim poděkovala za dosavadní práci pro univerzitu a popřála hodně zdaru v nadcházejícím období. Ve stejný den se uskutečnilo obdobné setkání také s pracovníky Informačního centra UP.

-red-

Čtvrthodinkou vánočních koled osvětili poslední školní týden minulého roku studenti naší univerzity. Mezipatro Děkanátu Filozofické fakulty UP bylo 19. 12. prodchnuto zpěvem za doprovodu kytary a houslí, který navodil sváteční náladu všem kolemjdoucím.

-red-

kalendář akcí na měsíc: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12					Univerzita Palackého v Olomouci
Žurnál UP Online					
archiv Žurnálu UP	zadejte vlastní příspěvek	různé	z jiných institucí	objednávání jídel	
Aktuality: konference, přednášky, semináře * výběrová řízení, pracovní nabídky, granty * souboje, ceny, ocenění, stipendia * kultura * sport a rekreace * novinky Vydavatelství UP * oznámení Knihovny UP * různé					

Chcete se něco dozvědět o fakultách, katedrách či ústavěch Univerzity Palackého? Chcete mít přehled o aktuálním dění na naší univerzitě? Chcete dát ve známost zprávu o konání semináře, konference, přednášky či jiné zajímavé události na vašem pracovišti? Chcete kolegům sdělit svůj názor na konkrétní problém? Pak využijte **Žurnál UP Online**, který naleznete na univerzitních webových stránkách pod odkazem **Aktuality**.

Žurnál UP Online je elektronickou verzí univerzitního týdeníku **Žurnál UP**. Obsahuje tytéž stálé rubriky (Z vědeckých pracovišť, Události, Jubilea, Rozhovory atd.), v samostatném sloupci pak můžete nalézt informace o aktuálním dění na UP, o pořádaných konferen-

cích, přednáškách a seminářích, informace z Vydavatelství UP, Knihovny UP apod.

Žurnál UP Online nadto poskytuje možnost vložení vlastního příspěvku, reakce či informace o chystané akci. Zprávy tak mohou být kdykoli a odkudkoli aktualizovány a doplňovány. S vaší pomocí se tak budou moci čtenáři dozvědět, co se na naší univerzitě děje právě tento den.

Po Technické univerzitě Liberec je Univerzita Palackého druhou vysokou školou, která má vlastní internetový časopis. Doufáme, že budete se **Žurnálem UP Online** spokojeni a budete využívat jeho služeb.

Případné náměty a připomínky sdělte prosím redaktorovi webových stránek nebo redakci ŽUP.

Redakce **Žurnálu UP** a webových stránek **UP**

Univerzita Palackého v Olomouci

zve na

REPREZENTAČNÍ PLES UP,

ktej se koná v pátek 1. února 2002
v prostorách Slovanského domu v Olomouci.

Konferuje **Jaroslav Krejčí**, k tanci a poslechu hraje **Cimbálová muzika Slanina** a **Formace Milana Ludvika**.

Začátek plesu je v 19.30 hod.

Program:

20.00 zahájení plesu

20.05 předtančení: STK Quick Olomouc (ukázka standardních tanců), taneční vystoupení (step, DDM)

21.00 ukázka latinskoamerických tanců (STK Quick Olomouc)

23.00 tombola s hodnotnými cenami

02.00 ukončení plesu

Prodej vstupenek bude zahájen 21. 1. 2002 na Konferenčním servisu UP a na fakultách.

ZPRÁVY, INFORMACE, OZNÁMENÍ

Stručně

Na základě jmenování do funkce vedoucího Katedry ekologie a životního prostředí PŘF UP byl s účinností od 1. 12. 2001 **doc. B. Šarapatka, CSc.**, uvolněn z funkce proděkana PŘF UP pro záležitosti organizace a rozvoje.

***

Centrum výpočetní techniky UP pořádá v termínu od 7. 1. do 31. 1. 2002 **zimní cyklus školení výpočetní techniky pro zaměstnance UP.**

-red-

Miss Academia ČR 2002

Z iniciativy studentů Institutu reklamní tvorby a marketingových komunikací Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně bude letos poprvé zvolena nejkrásnější vysokoškolačka České republiky. Akce **Miss Academia ČR 2002** navazuje na pětiletou tradici zlínských studentů, kteří letos oslovili všechny vysoké školy ČR.

Miss Academia ČR 2002 se uskuteční 3. 4. 2002 v **Musiclandu A** ve Zlíně.

Přihlášky a bližší informace jsou k dispozici na adrese www.missacademia.cz.

-red-

Celostátní seminář Katedry pedagogiky

Katedra pedagogiky s celoškolskou působností PdF UP pořádá v Olomouci dne 24. 1. celostátní seminář na téma **Kvalita ve škole**, který navazuje na konferenci **Rízení kvality ve vzdělávání** (únor 2001) na PdF UP.

Slavnostní zahájení semináře se uskuteční v aule PdF UP v 10 hod.

Podrobnější informace: Mgr. J. Sejalová (Mgr. L. Novotná), Katedra pedagogiky s celoškolskou působností PdF UP, Žižkovo nám. 5, 771 40 Olomouc, tel. 0042-068-563-51571, 68, e-mail: novotnal@email.cz nebo snecek@centrum.cz.

-red-

Žen několik řádků

„Nenápadně, tiše, pozvolna, pokradmu, za to však důkladně poklesla za posledních 40 let všeobecná humanitní vzdělanost v naší zemi. Paralelně poklesla i úcta k jazyku, který je stále banálnější, stále anonymnější, stále bezbarvější. Podepisují-li nejrůznější úřední listiny, co chvíli v nich musím opravovat interpunkci. Občas někdo opravuje interpunkci i v svých textech. Všeobecný úpadek humanitního vzdělání, kultury vyjadřování, a tudíž i kultury myšlení má bezpočet příčin, které odborníci zřejmě brzy dokážou popsat. Já se tu zmiňuji jen o dvou příčinách, které mohu ilustrovat na své fischerovské vzpomínce. První příčina: zcela zjevný a všem známý úpadek školství. Co museli znát a umět Fischer, Černý a Urbánek v terci, nemusí dnes znát a umět absolvent novinářské fakulty. Druhá příčina: v letech totality zmizelo cosi, co bych nazval stimulačním klimatem. Šestnáctiletý J. L. Fischer, pokud už dávno neuměl německy ze školy, naučil se německy četbou *Windelbanda*, protože věděl, že nepřečte-li si tuto knihu a potom desítky dalších, na něž ho tato upozorní, nemá právo věnovat se tomu, čemu se věnovat chce.

Šestnáctiletý Václav Havel měl dojem, že je úplně jedno, zda umí německy či nikoliv. Z poloviny je to samozřejmě jeho vina a jeho omyl. Tvrdím však, že z poloviny je to vina doby, totiž doby postrádající to, co jsem nazval stimulačním klimatem. Palackého univerzita se probouzí k novému životu. Pevně věřím, že se bude v budoucnu významně podílet na renesanci české vzdělanosti, že ji bude povznášet tak, jak to dělala v dávných stoletích. Pevně věřím, že svým osobitým dílem přispěje k nové sebeartikulaci moravského ducha. Pevně věřím, že bude vysílat do světa doktory tak vzdělané, jako byl J. L. Fischer.“

(Václav Havel, 28. května 1990 na UP při přebírání prvního svého čestného doktorátu na československé půdě)

• UDÁLOSTI • UDÁLOSTI • UDÁLOSTI •

Setkání děkanů

Dne 17. 12. 2001 se v Olomouci uskutečnilo třetí společné zasedání děkanů fakult zabývajících se výukou matematických a přírodních věd a příbuzných oborů.

Všichni přítomní zástupci fakult potvrdili závěry předcházejících jednání v Brně a v Praze. Předloží akreditační komisi návrhy strukturovaných studijních programů. Společně se zavazují zajistit prostupnost studia oborů mezi jednotlivými fakultami s tím, že programy zaměřené na vzdělávání budou součástí odborných programů.

Při přípravě a předkládání akreditačních materiálů budou fakulty nadále spolupracovat, aby podklady pro akreditační komisi byly k dispozici v nejkratším možném termínu.

Ocenění studentů PŘF UP

S přihlédnutím k velmi kvalitní publikační činnosti a na základě doporučení Klubu absolventů a příznivců UP ocenil v úterý 11. 12. 2001 na zasedání fakultního kolegia děkan PŘF UP prof. J. Lasovský čtyři studenty doktorských studijních programů: **Mgr. I. H. Tufo** (ekologie), **Mgr. T. Grima** (zoologie), **Mgr. D. Friedekého** a **Mgr. M. Zimpla** (oba analytická chemie).

Zároveň děkan fakulty poděkoval **prof. L. Kubáčkovi, DrSc.**, za úspěšnou pedagogickou a publikační činnost, která byla v nedávných dnech po zásluze oceněna Medailí MŠMT I. stupně za monografii *Statistika a metrologie* (viz ŽUP č. 12). Tuto vědeckou monografii napsal prof. Kubáček společně s manželkou, doc. L. Kubáčkovou, DrSc.

Děkan s celým Kolegiem popřál oceněným mnoho dalších tvůrčích úspěchů.

-red-

Proběhly volby do Akademického senátu LF UP

Předběžné výsledky voleb do Akademického senátu LF UP, které se uskutečnily 12. 12. 2001 na Teoretických ústavěch LF UP, přineslo až třetí kolo; první i druhé kolo voleb bylo neplatné pro nízkou účast voličů. Celkem kandidovalo 46 zástupců akademické obce LF UP a 23 studentů fakulty. Výsledky voleb zpracovala volební komise pod vedením své předsdkyně doc. K. Dostálové, CSc.

Předběžné výsledky platného třetího kola jsou k dispozici na internetových stránkách Lékařské fakulty UP (www.upol.cz).

-red-

Finanční dar pro UP

Univerzita Palackého Olomouc zastoupená rektorkou prof. J. Mačákovou uzavřela **14. 12. 2001** darovací smlouvu se Severomoravskou energetikou a. s. zastoupenou V. Růžičkou. Dárce (SME) poskytuje obdarovanému jako sponzorský dar peněžní částku ve výši 300 000 Kč. Účelem poskytnutí daru podle této smlouvy je podpora činnosti obdarovaného, konkrétně krytí výdajů spojených s rozvojem studijního programu *management zdravotnictví* na LF UP (odborná literatura, výpočetní a prezentační technika).

-red-

Rektorka UP: pohled do roku 2002

společnému úsilí většiny z vás. Při podrobnějším a kritičtějším rozboru určitě odhalíme i některé neuspěchy, ale i to k životu na vysoké škole patří. Bude pro nás důležité, abychom si otevřeně přiznali, proč jsme nebyli vždy a všude úspěšní a pokusili se odstranit příčiny. To všechno nás ale teprve čeká.

Rok 2002 bude volebním rokem nejen pro komunální, parlamentní a senátní volby, ale také na UP. Nejprve budeme mít možnost zvolit nový Akademický senát UP, na podzim pak proběhnou volby děkanů na pěti fakultách a také volby rektora. I to bude příležitostí

Všichni účastníci jsou zajedno v názoru vytvořit konsistentní a prostupný systém přípravy učitelů pro všechny stupně a typy škol.

Jednání se zúčastnili zástupci devíti fakult z České republiky – Biologické fakulty Jihočeské univerzity České Budějovice, Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity Brno, Přírodovědecké fakulty Ostravské univerzity Ostrava, Filozoficko-přírodovědecké fakulty Slezské univerzity v Opavě, Fakulty životního prostředí Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem, Matematicko-fyzikální fakulty Univerzity Karlovy Praha, Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy Praha, Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého Olomouc a Fakulty technologické Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně.

-prf-

Vydavatelství hostilo autory

Podobně jako loni připravilo Vydavatelství UP i letos setkání s autory, kteří v roce 2001 publikovali v univerzitním vydavatelství. V příjemné atmosféře přicházejících vánočních svátků a konce roku byli 14. 12. 2001 spolu s proděkanem pro studijní záležitosti, edičními referentkami jednotlivých fakult a vedením UP stručně informováni o publikačních aktivitách UP, měli možnost shlédnout výstavu produkce roku 2001, pro zájemce byla uskutečněna také prohlídka polygrafického střediska VUP.

-red-

Umíme si ještě hrát?

Ve středu 19. 12. 2001 proběhl v prostorách olomouckého U-klubu tradiční předvánoční večírek studentů a pedagogů Katedry českého jazyka a literatury PdF UP s přilehlavým názvem „Umíme si ještě hrát?“.

Úvod večera patřil olomouckému folklornímu souboru „Dunačček“. Po něm následovala divadelní vystoupení studentů 3. ročníku oboru český jazyk a literatura. Divák v sále se mohl prostřednictvím dramatických střipků například dozvědět, že první člověk nebyl Adam (ale Hanák), kterak lze drammatizovat čítanku z doby totalitní, jak to ve skutečnosti bylo se Sněhurkou (a jejími trpaslíky), jak se žije zlaté rybce, kdo je onen příslovečný princ na bílém koni, či kterak medvídek Pú dobyl severní točny.

Závěr večera pak patřil folk-rockovému hudebnímu tělesu „Kašel miminka“ pod vedením Jana Krčmy. Studenti i pedagogové strávili příjemný neformální večer. Nezbyvá, než se těšit na další.

Mgr. K. Kopecký,
Katedra českého jazyka a literatury PdF UP

Poděkování studentům FF UP

Prostřednictvím dopisu zasláného rektorce UP na začátku prosince 2001 poděkovala předsdkyně základní organizace Českého svazu žen (Olomoucko-střed) D. Součková studentům Filozofické fakulty UP **T. Karmilové** a **P. Vočkoví** za jejich vystoupení, kterým doprovodili VII. ročník výběrové soutěže v uměleckém projevu žáků základních a středních škol a odborných učilišť Olomouce, Přerova, Prostějova a přílehlého regionu. Olomoučtí vysokoškoláci akci obohatili přednesem melodramů „Perníková chaloupka“ a „Štědrý den“ v Domě dětí a mládeže v Olomouci 24. 11. 2001.

-red-

Dokončení ze str. 1

tost k hodnocení všeho, co jsme zvládli, ale i toho, co se nám nepodařilo. Akademická obec bude jistě ještě daleko pečlivěji sledovat dění na univerzitě.

Před vánočními svátky a koncem roku jsme si vzájemně přáli hodně zdraví, štěstí a spokojenosti. Věřím, že všechna ta přání byla upřímná, a byla bych moc ráda, kdybychom si vzájemnou úctu, toleranci a pochopení dokázali v roce 2002 projevat co nejdéle.

Prof. J. Mačáková, CSc., rektorka UP

UNIVERZITNÍ PRACOVÍŠTĚ INFORMUJÍ**ZPRÁVY, INFORMACE,
OZNÁMENÍ****Další rozšíření informačního komfortu**

V poslední době se nám opět podařilo rozšířit komfort ve zpřístupněných databázích. Jak již víte z jiných propagačních materiálů, pro naše uživatele byl zpřístupněn vstup do plných textů časopisů vydavatelství Springer. Zařídili jsme, aby do těchto textů byl přímý přístup při vyhledávání v databázích *Biological Abstracts/Zoological Record*. Tim se podstatně zvýší původní nabídka přístupu k plným textům hledaných článků včetně přímého propojení obou jmenovaných databází.

Dále byl zprovozněn přístup do databází *GeoRef* a *GeoBase*, který jsme získali opět díky konzorciální licenci. Správcem konzorcia je tentokrát Přírodovědecká fakulta UK v Praze. Pro bližší seznámení uvádíme některé základní informace:

GeoRef – velmi rozsáhlá databáze z oblasti tzv. „Geosciences“ – geografie, geologie, geofyziky, paleontologie atd. zahrnuje bibliografické záznamy, abstrakta, konferenční materiály, to vše v bohaté členěném vyhledávacím systému.

Retrospektiva sahá do roku 1785 a čítá 2,15 milionů záznamů s týdenní (od 20. 11. 2001) aktualizací.

GeoBase je multidisciplinární databáze obsahující informace z demografie, geografie, ekologie, geologie, oceánografie, geomechaniky apod. Excerptuje informace z více než 1700 časopisů, konferenčních

materiálů, výzkumných zpráv, knih, adresářů a obsahuje celkové přes milion záznamů. Retrospektiva je od roku 1980 s ročním přírůstkem 74 000 záznamů. Každý záznam obsahuje kompletní bibliografické údaje; téměř všechny obsahují abstrakt. Tvůrci databáze si velmi zakládají na velkém počtu neanglických zdrojů informací.

Další konzorciální databázovou novinkou je *ChemnetBase*. Jde o trojici chemických referenčních příruček: *Combined Chemical Dictionary* (240 000 organických individuí, 155 000 přírodních látek, 100 000 látek anorganických a organokovových, 38 000 farmaceutických přípravků a 14 000 analytických činidel), *The Handbook of Chemistry and Physics* (obsahuje tabulky základních fyzikálních konstant, prvků, disociačních konstant organických kyselin a bazí, dipólových momentů a další) a *Polymers*, databázi o vlastnostech této technicky významné skupiny plastů. Bližší podrobnosti najdete na adrese <http://www.aip.cz/praha/konzorcium/chemnetbase.htm>. Přímé vyhledávání lze začít na adrese www.chemnetbase.com.

Databáze *GeoRef* a *GeoBase* jsou přístupné uživateli na PřF. Ostatní zájemci mohou využít služeb Ústřední knihovny ve Zbrojnici.

-ris-

Ekologie na UP – 10 let hledání cest

Jsou vědecké obory etablované po staletí, jsou však také obory, které se z rozhodnutí státní moci po roce 1948 staly nežádoucí: brzdily intenzivní exploataci naší krajiny a hodnotily skepticky „boj o zrno“ i velkoplošné ochuzování krajiny o vodu, případně její obohacování o toxické chemikálie. Ekologie jako vědecký obor vymizela ze seznamů přednášek i z dokumentů pro udeňování vědeckých hodností. Přesto však doutnala v podvědomí mnoha tehdejších biologů i v podtextu jejich vědeckých prací.

Listopad 1989 zbavil vědu mnoha pout, a bylo proto přirozené, že utlumená ekologie se rozhořela tam, kde byla v myslích rozptýlených ekologických hlídce připravena. Naše univerzita byla v České republice první, kde byl biologický obor ekologie kodifikován založením Katedry ekologie v roce 1990 díky osobnosti tehdejšího děkana PřF O. Štěrby. Následovalo váhavé nemnoho škol, k ekologii se však hlásily leckteré ústavy tehdejší ČSAV. Ekologie se ale bohužel stala také módním sloganem pro sdělovací prostředky i pro většinu technických oborů, které měly být i nepatrný společný bod s kvalitou ovzduší, vod, půd, potravin. Všechny aspekty životního prostředí (environment) byly nazývány v češtině snadno uchopitelným názvem ekologie, čímž obsah oboru značně zamílžily. Přitom se vynořil problém výchovy vědeckého dorostu, nahrazení dosavadního CSc. mezinárodním titulem Ph.D. v oboru ekologie, a to v původním biologickém slova smyslu. Hledání cest v rychle rostoucí změti nejrůznějších „ekologií“ napomohlo vytvoření velmi tenké, ale kompaktní a přátelské sítě odborníků, jejichž ekologická orientace byla průkazná. Z popudu akreditační komise jmenoval děkan PřF UP na podzim roku 1991 fakultní oborovou radu pro ekologii složenou z šesti mezinárodně uznávaných ekologů z Univerzity Palackého, Masarykovy univerzity a ČSAV. Tato oborová rada se rychle ujala iniciativy jednak pro vytvoření pravidel doktorandského studia v ČR, jednak pro navrácení pravého významu názvu ekologie, jak je obor tradován ve světovém kontextu. Neprodleně kontaktovala podobně orientované ústavy i katedry, pozvala jejich zástupce: na sklonku roku 1991 se z jejich pléna zrodila v Olomouci koordinační oborová rada ekologie ČR. Ta pracovala po dva roky, snažila se o společné odlažení postgraduálního studia ekologie a vybrala světovou učebnici *Begon, Harper, Townsend: Ecology* jako základ pro vysokoškolské studium. Její zásluhou byla u nás ohraničena a definována ekologie jako biologický obor pro dosažení titulu Ph.D. Učebnice byla přeložena do češtiny, vydána v původní podobě Vydavatelstvím UP v roce 1997 a stala se nejpoužívanější příručkou pro dokto-

randské studium ekologie v ČR. Tim však aktivita fakultní oborové rady nekončila. V důsledku dlouhodobé prodlevy vyvstál i problém kritického nedostatku habilitovaných ekologů na všech vysokých školách. Z iniciativy děkana i oborové rady proběhlo na Přírodovědecké fakultě UP od roku 1990 celkem devět úspěšných habilitačních a profesorských řízení pro obor ekologie, která pomohla pevně etablovat tuto disciplínu na akademické půdě nejen naší univerzity.

Takto se tedy rodila na UP ekologie, která je dnes samozřejmou součástí studijních programů většiny univerzit. Pro resuscitaci tohoto oboru po 40 útlumových letech byla hybnou silou nepochybně právě Palackého univerzita. Bylo pro mne ctí, že jsem od začátku mohla stát v čele příslušné oborové rady. Po deseti letech předávám štafetu svým nástupcům, kterým přeji, aby se jim podařilo nejen dále rozvíjet vlastní disciplínu, ale také prosadit ekologické povědomí jako běžnou součást občanské gramotnosti na všech úrovních denního života.

Prof. M. Rychnovská, DrSc., PřF UP

Mimořádná nabídka Knihovny UP

Ústav klasických studií MU v Brně nabídl Knihovně UP možnost využívání elektronických databází plných textů významných děl řecké a římské klasické literatury, souborů latinských křesťanských textů pozdní antiky a středověku, včetně bibliografické databáze literatury latinského jazyka, databáze incipitů aj.

K dispozici jsou následující databáze: *Latin Bibliography 15th Century to 1999; International Medieval Bibliography; Bibliotheca Teubneriana Latina; Thesaurus Formarum Totius Latinitatis; In Principio; Monumenta Germaniae Historica; Cetedoc Library of Christian Latin Texts; Patrologia Latina Database (na UP je přístupná od 1997); Packard Humanities Institute; Thesaurus Linguae Graecae; Archive of Celtic-Latin Literature; Thomae Aquinatis Opera Omnia; Poetria Nova – Latin Medieval Poetry.*

Elektronické zpracování textů je vždy spojeno s velkými finančními náklady, které se pak přirozeně odrážejí v ceně databází. V tomto případě jsou náklady hrazeny díky grantovým prostředkům MŠMT. Využijte proto této skutečně vynikající příležitosti!

Vstup do uvedených databází je vázán na individuální registraci uživatelů. Zaregistrovat se mohou vyučující i studenti kterékoliv fakulty v Ústřední knihovně, Biskup. nám. 1, přízemí, odd. bibl.-inf. služeb, a to osobně nebo telefonicky na kl. 1722 nebo 1744.

PhDr. L. Slezáková, Knihovna UP

Sportování ve zkušebním období

Akademik sport centrum zajišťuje ve zkušebním období následující sportovní aktivity:

- *aerobic* – út: 17–18 hod., koleje B. Václavka; 18–19, koleje B. Václavka
- čt: 16.30–17.30, koleje B. Václavka; 17.30–18.30, koleje B. Václavka.
- *badminton* – st: 13–14.15, Sportovní hala.
- *basketbal* – st: 19.30–21.30, Hynaisova.
- *floral* – út: 14–15.30, Sportovní hala.
- *foťbal* – st: 14–15.30, Sportovní hala.
- *plavání* – út: 13–14, bazén; 20–21, bazén.
- *sebeobrana* – po: 19.30–21, I. P. Pavlova; – st: 19.30–21, I. P. Pavlova.
- *tance výrazové* – po: 19.30–21.30, koleje B. Václavka; – st: 20–21.30, Hynaisova ul.
- *tenis* – po: 8–9, Milo; – út: 13–14.30, Sportovní hala; – st: 8–9, Milo.
- *volejbal* – st: 13–15.30, Sportovní hala; 17.30–19.30, Hynaisova ul.

Od 11. 2. 2002 probíhají sportovní programy ve stejném rozsahu jako v zimním semestru (viz *aktuality* na www.upol.cz).

-red-

Lyžařská škola pro děti

Od ledna do března 2002 pořádá Akademik sport centrum UP *Lyžařskou školu pro děti od 6 do 15 let* v lokalitách Karlov a Praděd.

Termíny: A – 12. 1.; 19. 1.; 26. 1.; B – 2. 2.; 9. 2.; 16. 2.; 23. 2.; C – 2. 3.; 9. 3.; 16. 3.; 23. 3.

V ceně (Karlov 990 Kč, Praděd 1 090 Kč) jsou zahrnuty 4 výjezdy, výuka lyžování, doprava, materiál, ceny, doprovodný program.

Bližší informace: Mgr. H. Vyroubalová, FTK-ASC, tř. Míru 115, 771 11 Olomouc, tel: 068/563 6452, 6451, fax: 5423 091.

-asc-

Překladatelská soutěž Jiřího Levého

Upozorňujeme zájemce o účast v soutěži pro mladé překladatele do 35 let, kterou již po deváté vypsal Obec překladatelů, že se přiblížil termín její uzavěrky: soutěžní práce v kategoriích umělecká próza, poezie, kritika a teorie překladu je nutno přihlásit **do 24. 1. 2002**.

Soutěžní příspěvky zasílejte na adresu: Obec překladatelů, Pod Nuselskými schody 3, 120 00, Praha 2 (tel/fax: 02-22564082).

-red-

Výprodej

Správa kolejí a menz UP nabízí k odprodeji větší množství vyřazených kovových a dřevěných váleňd (včetně matrací) a psacích stůlů.

Cena dohodou. Uzávěrka výprodeje je 31. 1. 2002. Kontakt: 068/5638008, p. Zichová, 068/5638025, p. Halabíková.

-skm-

Výplatní termíny v roce 2002

leden	11. 2.	červenec	12. 8.
únor	11. 3.	srpen	10. 9.
březen	10. 4.	září	9. 10.
duben	13. 5.	říjen	11. 11.
květen	1. 6.	listopad	10. 12.
červen	10. 7.	prosinec	13. 1.

-cim-

Oprava

V Žurnálu č. 13 vyšla na str. 4 nepřesná informace **pro zájemce o studium trenérství**, kterou nyní uvádíme na pravou míru: odpovědnou pracovníci za trenérská studia na FTK UP je L. Hrabalová (tel. 563 61 02) a termín odevzdání přihlášek je **28. 2. 2002**.

Za chybu se omlouváme.

Redakce Žurnálu UP

ZPRÁVY, INFORMACE, OZNÁMENÍ

Z očekávaných událostí na UP v letním semestru roku 2002

Jaké konference, přednášky či jiné akce se budou na naší univerzitě konat v letním semestru? Pro čtenáře Žurnálu UP jsme připravili přehled těch nejvýznamnějších z nich:

- 23.–27. LEDEN VII. **rhinologické dny – dny dýchacích cest**. Konference. Pořádá Klinika plicních nemocí a tuberkulózy LF UP.
1. UNOR **Reprezentační ples UP**. Pořádá UP Olomouc.
- 7.–8. UNOR **V olomoucké onkologické dny**. Symposium. Pořádá Klinika ústní, čelistní a obličejové chirurgie LF UP.
20. UNOR **České, polské a slovenské jazykové souvislosti**. Mezinárodní odborný seminář. Pořádá Katedra bohemistiky a Katedra slavistiky – sekce polské filologie FF UP.
17. BŘEZEN **Mezifakultní mezinárodní seminář ke 150. výročí smrti N. V. Gogola**. Pořádá Katedra slavistiky FF UP.
23. BŘEZEN **III. Vejdovského olomoucký vědecký den**. Konference. Pořádá Oční klinika LF UP.
- 26.–27. BŘEZEN **III. mezinárodní konference k problematice osob se specifickými potřebami**. Pořádá Katedra speciální pedagogiky PdFUP.
- 22.–28. DUBEN **Academia film Olomouc 2002**. Mezinárodní soutěžní festival dokumentárních filmů a multimediálních vzdělávacích pořadů. Pořádá UP Olomouc.
- 25.–27. DUBEN **Podíl matematiky na přípravě učitelů 1. stupně ZŠ**. Mezinárodní konference. Pořádá Katedra matematiky PdF UP.
- 26.–27. DUBEN **Symposium o čísle**. Pořádá Centrum pro práci s patristickými, středověkými a renesančními texty CMJF UP.
- 14.–15. KVĚTEN **3. setkání mladých lingvistů Olomouc 2002**. Mezinárodní konference. Pořádá Katedra bohemistiky FF UP.
- 16.–17. KVĚTEN **K problematice hudební výchovných koncepcí a metod II**. Konference. Pořádá Katedra hudební výchovy PdF UP.
- 23.–25. KVĚTEN **XX. dny klinické a praktické pediatrie**. Kongres. Pořádá Dětská klinika LF UP.
- 28.–30. KVĚTEN **Zasedání Mezinárodní komise pro studium spisovného jazyka při MKS**. Pořádá Katedra bohemistiky FF UP.
30. KVĚTEN **XIII. Chvojkův den**. Konference. Pořádá Otolaryngologická klinika LF UP.
30. KVĚTEN – 2. ČERVEN **Konference z Univerzální Algebry AAA 64**. Mezinárodní konference. Pořádá Katedra algebry a geometrie PFF UP.
31. KVĚTEN – 1. ČERVEN **XVI. olomoucké hematologické dny**. Konference. Pořádá Hemato-onkologická klinika LF UP.
- 4.–6. ČERVEN **Mezinárodní hudební festival pro děti a mládež se zdravotním postižením**. Pořádá Katedra aplikované tělesné výchovy FTKUP.
- 13.–14. ČERVEN **Sport Management SM, 2000**. II. mezinárodní workshop. Pořádá Katedra rekreologie FTK UP.
- 13.–15. ČERVEN **1. středoevropský kongres intenzivní medicíny**. Pořádá Klinika anesteziologie a resuscitace LF UP.
14. ČERVEN **Udělení Ceny Františka Palackého**. Slavnostní zasedání vědeckých rad UP a fakult. Pořádá UP Olomouc.
- 20.–23. ČERVEN **XI. kongres České a Slovenské pneumologické a ftizeologické společnosti**. Kongres. Pořádá Klinika plicních nemocí a tuberkulózy LF UP.
- 21.–23. ČERVEN **Knápkův memoriál**. Mezinárodní soutěž sportovců na vozíku. Pořádá FTK UP.
- 24.–27. ČERVEN **Pokrok v chromatografii a elektroforéze; Chiranal 2002**. Mezinárodní konference. Pořádá Katedra analytické chemie PFF UP.
- Tyto a další informace přináší „Kalendář akcí UP na rok 2002“, který právě vychází.*

-red-

VZPOMÍNKY

Za profesorem Milanem Slavětinským

Dne 16. prosince 2001 za tragických okolností zesnul náhle a v dobrém zdraví prof. MUDr. Milan Slavětinský, CSc., emeritní přednosta Ústavu sociálního lékařství Lékařské fakulty UP v Olomouci, významný historik lékařství, propagátor zdravotní výchovy a laskavý a jiskrný člověk.

Prof. Slavětinský se narodil 20. 1. 1930 ve Velkém Týnci u Olomouce v rodině faráře církve československé husitské. Po maturitě na reálném gymnáziu studoval LF UP v Olomouci, kde studia dokončil promoci v roce 1953. Poté působil jako stomatolog v několika moravských městech i na venkově, také jako krajský lékař statistik a lékař zdravotní výchovy. Již jako medik pracoval na Ústavu sociálního lékařství u prof. Slabihoudka a po celou dobu jeho lékařského působení po promoci byly v popředí jeho zájmu prevence, zdravotní výchova a historie lékařství. Na Ústav sociálního lékařství však nastoupil až na podzim roku 1969 po úspěšném konkurzním řízení. Jako odborný asistent zde působil v období od 1. 10. 1969 do 30. 4. 1982. V roce 1979 obhájil titul CSc. od 1. 5. 1982 byl jmenován docentem oboru nauka o zdravotnictví. Od 1. 9. 1986 se stal vedoucím Katedry sociálního lékařství a dějin lékařství a 1. 4. 1990 byl jmenován profesorem.

Přes 25 let přednášel na LF, FF a PdP UP v Olomouci. Po celou dobu publikoval, přičemž první publikace mu vyšly již v roce 1954. Byly to práce z oblasti kulturní historie, historie lékařství, historie literatury a zdravotní výchovy.

Napsal tři monografie, řadu zdravotně výchovných publikací pro mládež a skripta pro studenty LF. Redigoval různé sborníky, byl jejich spoluautorem, stejně jako několika knih. V roce 1994 odešel do důchodu, ale nadále se pilně věnoval historii lékařství a literatury. Byl předsedou Společnosti pro dějiny lékařství v Olomouci a později jejím čestným členem. Nevynechal pokud možno žádnou její schůzi a byl častým přednášečem.

Prof. Slavětinský byl jedinečným a zaníceným učitelem a měl rád své studenty jako oni jeho. Neúspěch studenta byl u něho řídkým jevem a tento úspěch ho bolel často více než studenta samého.

Byl velmi pilným badatelem v oblasti dějin lékařství a zdravotnictví a neúnavným studiem v archivech a literárních pramenech vydobyté poznatky uveřejnil ve stovkách odborných prací a přednášek a v bezpočtu popularizujících článků.

Miloval Olomouc a Hanou a oslavil je a jejich medicínskou historii v mnoha pracích a pojednáních. Zasadil se také o veřejné uznání řady

zde dříve působících lékařů a vědců a rodáků a řada ulic v hanáckých městech díky jeho úsilí byla po nich právem pojmenována.

Prof. Slavětinský byl také vynikajícím znalcem a obdivovatelem českého písemnictví – ozdobil řeč či přednášku přilehlavým veršem nebo citovanou myšlenkou bylo pro něho maličkostí. Byl proto vynikající řečník a také jedinečný společník, který nikoho nezarmoutil. Na každou situaci dovedl najít příhodnou historiku či anekdotu. Bylo proto jen dobře, že se na sklonku své profesionální kariéry pro své historické zaměření a schopnost vyprávět zaměřil také do oblasti lékařského humoru.

Měl mnoho zájmů a mnoho sběratelských koníčků. Byl milovníkem starých knih a cestou do Prahy nikdy neopomenul navštívit antikvariáty, podobně jako byl jejich častým hostem v Olomouci a kdekoli jinde.

V posledních letech své profesní dráhy zaměřil svou laskavou a uštědnou povahou, své historické vědomosti a vypravěčské schopnosti do oblasti lékařského humoru a vydal několik vlnitých knížek, které byly okamžitě rozebrány. Prof. Slavětinský byl pozorný vůči svému okolí a snažil se udělat svým známým i bývalým spolupracovníkům radost cíleným dárkem, o kterém byl přesvědčen, že je jejich zájmem či životu blízký. Navštěvoval své bývalé pracoviště a vzpomínal s námi své i naše životní výročí. Ani v nejhorším snu se nám nemohlo zdát, že jeho lednové výročí v roce 2002 již budeme vzpomínat bez něho.

Za spolupracovníky

I. Gladkij a Z. Koldová

Historik lékařství vstoupil do historie

Prof. MUDr. Milan Slavětinský, CSc., byl mužem jednoho velkého tématu. Historii medicíny se zabýval po celou dobu své působnosti lékaře, ať už v praxi terénního stomatologa, anebo jako univerzitní učitel – člen a později přednosta Ústavu sociálního lékařství. Historie medicíny se totiž v Olomouci pěstovala oficiálně právě zde, přestože řada profesionálních studií byla napsána také lékaři jiných oborů.

Milan Slavětinský to neměl v životě snadné. Jeho otec byl farářem církve československé, což v dobách nedávno minulých znamenalo pro jeho syna významný кадровý handicap a jeho životní osudy tato okolnost nemála poznamenat. Dost nelibostně a drsně.

Milan Slavětinský byl nepřehlédnutelnou postavou olomoucké kultury. Jeho aktivní účast na schůzkách milovníků historie nejen lékařské byla po dlouhá léta samozřejmostí. Měl obdivuhodně široké a podrobné znalosti regionálních událostí, věděl o každém lékaři, který v kraji něco zname-

nal, a zejména znal souvislosti, které teprve vytvářejí poznání. Četné výsledky svých archivních bádání uveřejnil formou zpráv v tisku pro odbornou i širší veřejnost.

Paletu jeho zájmů doplňovala literární spolupráce s primářem Svatoplukem Kášem v oblasti medicínskému humoru – historek a aforismů. Olomoucké nakladatelství DANAL mu vydalo nedávno útlou knížku těchto příběhů z prostředí hanácké medicíny. Připravovaný druhý díl už zůstal, bohužel, nedopsán.

Osud není sociolog – nepředkládá nám k vyplnění dotazník, ve kterém bychom mohli vyslovit svá přání o způsobu odchodu z tohoto slzavého údolí. Stejně jako o našem příchodu, také o našem odchodu spolurozhoduje Náhoda. Vypočítatelná v obecném, zato však nepředvídatelná v jednotlivém.

A ta v kauze profesora Milana Slavětinského rozhodla, že příčinou jeho odchodu nebude nemoc.

Prof. S. Komenda

Z VĚDECKÝCH PRACOVÍŠŤ UP

Přístrojové centrum CITT

Přírodovědecká fakulta Univerzity Palackého se po čase může opět pochlubit moderním, třebaže v současnosti stále ještě budovaným pracovištěm. Jak již bylo uvedeno v Žurnále UP č. 30 v červnu roku 2001, uskutečnilo se v areálu PŘF v Holicích slavnostní otevření *Centra pro inovaci a transfer technologií* (CITT). Jedním ze subjektů, který využívá nově vybudované prostory, je i Laboratoř růstových regulátorů PŘF UP. Tato laboratoř se společně s jinými podílí na výstavbě oddělení s názvem *Přístrojové centrum*. Cílem tohoto oddělení je koncentrace moderní přístrojové techniky nezbytné pro zkoumání chemických sloučenin. Tyto přístroje slouží nejen vybraným pracovištím UP, ale i podnikům našeho regionu. Přístrojového vybavení systematicky využívá *Laboratoř růstových regulátorů* (LLR) k řešení vlastních výzkumných projektů. Pracovníci *Centra* se zabývají dynamickou oblastí moderní chemie – syntézou derivátů cytokininů a jejich komplexních sloučenin s vybranými přechodnými kovy, jako jsou Pt, Pd, Cu, Ni, Fe. Cytokiny jsou rostlinné hormony vyznačující se nejen schopností stimulovat buněčné dělení některých rostlinných tkáňových

kultur, ale také zpomalovat, nebo dokonce zastavovat některé druhy nádorového bujení, a to buď samostatně, nebo v kombinaci s vhodným biogenním prvkem ve formě tzv. komplexní sloučeniny. Tomuto projektu se věnuje také jeden z pracovníků Katedry anorganické a fyzikální chemie PŘF (autor tohoto příspěvku), dva z jeho postgraduálních studentů a dva diplomanti. V současnosti je nově vzniklé oddělení tvořeno pěti zaměstnanci PŘF UP. Jedná se o mladý progresivní kolektiv, se zdravým zápalem pro práci i vědu. Přestože se nejedná počtem o velkou pracovní skupinu, spíše naopak, byly a jsou naše výsledky zveřejňovány v renomovaných časopisech s vysokým *impakt faktorem* a řada dalších výsledků je připravena k publikaci, což svědčí také o perspektivnosti zvoleného tématu.

Mezi dva nejvýznamnější přístroje, které se podařilo získat v roce 2001, patří 300 MHz NMR spektrometr Bruker Avance firmy Bruker Analytik, GmbH (8 mil. Kč.) a analyzátor pro stanovení obsahu prvků CHN/O nesoucí označení Flash EA1112 Thermo Finnigan firmy CE

Instruments (1,5 mil. Kč.). Přístroje byly zakoupeny ze sdružených prostředků LLR, PŘF a UEB AVČR, v případě přístroje nukleární magnetické rezonance se také finančně podílí olomoucká akciová společnost Farnak.

Další náplní této laboratoře je aplikace metod molekulového modelování v praxi. Díky finanční podpoře FRVŠ (viz Žurnál UP č. 23) se zde v průběhu druhé poloviny roku 2001 vybuďovalo špičkové grafické pracoviště se dvěma vysoce výkonnými grafickými stanicemi firmy Silicon Graphics® a čtyřmi pracovními stanicemi sestavenými na bázi procesoru AMD Athlon Th. 1,2 GHz. V současné době disponujeme řadou specializovaných programů, které slouží pro kvantově chemické výpočty, a to od úrovně semiempirické k metodám *ab initio* a DFT.

Z. Trávníček, vedoucí centra
Foto -ano-

Spolek lékařů JEP bilancuje

V úvodním roce nového milénia se olomouckému Spolku lékařů JEP podařilo uskutečnit celkem 20 přednáškových akcí, z toho 11 bylo samostatných, šest proběhlo ve spolupráci se sekci dějin lékařství Vlastivědné muzejní společnosti a tři formou postgraduálních seminářů pro praktické lékaře ve spolupráci s příslušným ústavem LF UP. Přednáškové večery s tematikou zahrnující celé spektrum klinické medicíny se konaly v prostorách Teoretických ústavů LF UP, akce Muzejní společnosti pak v klubovně Vlastivědného muzea. V průměru bylo během seminářů proslouveno 4–6 sdělení, která byla doplňována bohatou diskusí. Jejich úroveň byla vesměs vysoká, což potvrzuje také opakovaná účast významných hostů (prof. Horák, prof. Pařko), a je proto těžké některou ze schůzí zvláště vyzdvihnout. Zvláštní zmínku si nicméně zaslouží květnový večer organizovaný prof. Jezdinským s důležitou tematikou věnovanou klinickému hodnocení nových léčiv, zářijové setkání u příležitosti životního jubilea prof. Dudy a konečně prosincová konference o etických problémech transplantací, zajišťovaná prof. Hauffovou.

Na české straně sehrál klíčovou roli olomoucký Spolek lékařů také při organizaci již tradiční *VI. konference polských a českých lékařů internistů*, která se letos konala v příjemném prostředí příhraničních lázní Polanica Zdrój. Tematicky byla zaměřena na gastroenterologii a hepatologii, hlavním pořadatelem byl prim. Biernat z Opole. Celé sympozium proběhlo v šesti sekcích, jednacím jazyky byly angličtina, polština i čeština. Tři sdělení olomouckých autorů se týkaly střevních lymfomů, zánětlivých střevních onemocnění a léčby chronické hepatitidy B-typu. Výsledky jednání tohoto výborně organizovaného setkání byly ve formě abstrakt publikovány v periodiku vratslavské univerzity *Advances in Clinical and Experimental Medicine*, kterýžto fakt nás postavil před nelehký úkol zajistit srovnatelnou akci na domácí půdě v roce příštím.

Výborová schůze Spolku proběhla 26. 3. 2001 a zhodnotila průběh druhého roku svého volebního období 1999–2003. Po uvítání přítomných následovala píletní vzpomínka na před rokem tragicky zesnulého prof. Duška. Na jeho místo byla jednomyslně zvolena MUDr. Zámečnicková. Výbor dosud pracoval v následujícím složení: prof. I. Krč, prof. V. Král, prof. J. Ehrmann, doc. J. Baňa, MUDr. D. Galuszková, prof. V. Ščudla, prof. V. Kolek, doc. V. Horčíčka, doc. V. Miňál, doc. Č. Neoral, MUDr. P. Maňák, doc. Z. Fryšák a MUDr. A. Hyžák.

Na schůzi podal prof. Krč celkový přehled odborných aktivit Spolku za léta 1994–2000. V uvedeném období se uskutečnilo celkem 145 přednáškových akcí, což představuje v průměru 21 schůzí ročně, z toho v roce 2000 proběhlo 17 odborných setkání s celkovou účastí 1226 přítomných. Průměrná účast na schůzi tedy byla 72 přítomných.

Vysokou přednáškovou aktivitu projevovaly všechny chirurgické a interní kliniky, další v pořadí byly Plicní klinika, Hemato-onkologická klinika, Ústav patologie, Ústav onkologie a Ústav farmakologie. Osm přednáškových večerů se uskutečnilo ve spolupráci se Sekcí dějin lékařství Muzejní společnosti, pět se Společností praktických lékařů a sedm akcí bylo čistě firemních. Větších celostátních sjezdů a monotematických přednášek bylo celkem pět. Naproti tomu se některé kliniky a ústavy na přednáškových akcích Spolku lékařů nepodílely vůbec, a ty proto budou vyzvány k účasti. V obecné diskusi k tomuto bodu programu byl konstatován obecně klesající trend zájmu firem k účasti na přednáškových večerech v kontrastu s jejich aktivitou při klinických zkouškách nových léků, což ovšem s sebou nese negativní důsledky pro obě strany.

Na webových stránkách www.cls.cz budou umístěny informace týkající se historie, stanov a aktuálního programu Spolku. Pro přednášející mladé lékaře bylo navrženo čestné uznání ve formě knižní odměny za tři nejlepší práce roku 2000. Šlo o tyto přednášky: Telomery, telomerázy a rezistence nádorů plic k chemoterapii (MUDr. P. Džuvák), Idiopatická fokální granulomatózní myositida (MUDr. V. Horčíčka jr.) a Leukémie s vlasatými buňkami – remise a stav buněčné imunity po léčbě Cladribinem (MUDr. I. Raida).

V roce 2002 bude koordinátorem prvního přednáškového večera Otolaryngologická klinika LF UP. Uznání za spolehlivou činnost ve funkcích je třeba vyslovit všem členům výboru, kteří bez ohledu na časové oběti s tím spojené projevovali v přípravě schůzí i v jejich průběhu vysokou aktivitu, a zabezpečovali tak jejich hladký průběh. Mou milou povinností je poděkovat i předsedovi Sekce dějin lékařství prof. Mrňovi a sekretářce Zavadilové, kterým se podařilo úspěšně zajišťovat kvalitní skladbu historických programů, a rovněž MUDr. Kvapilovi z Ústavu praktického lékařství LF UP, jehož činnost dlouhodobě napomáhá udržení vysokého standardu postgraduální výchovy lékařů v praxi.

Prof. I. Krč, předseda Spolku lékařů JEP Olomouc

Poznámka

Posun

Jsme přece škola, k čemu nám to na univerzitě bude a co to vůbec je? Právě tak se mě ptal přítel filolog, když Akademický senát měl poprvé jednat o návrhu na zřízení vědeckotechnického parku UP, nazvaného Centrum pro inovaci a transfer technologií UP (viz ŽUP 13, str. 5). Je na univerzitě mnoho let, prostor vymezený jeho povinnostmi a zájmy na domácí fakultě dobře zná. Jako člen Akademického senátu UP musí ovšem naslouchat věcem často velice vzdáleným jeho profesním i osobním zájmům.

V případě CITT to jsou všelžijí technologie, 5. rámcový program, finančně ekonomické aktivity, vazby UP na průmysl a podnikatelskou sféru, přístrojové centrum apod. Pozice akademického senátora předpokládá, aby tomu věnoval pozornost, zaujímal stanoviska a měl fundovaný úsudek. To ovšem znamená vykročit z prostoru domácí fakulty do oblasti terminologicky často nesrozumitelných odborností a profesně cizích aktivit. Musí to být obtížné pro každého, nejen pro filologa.

Nebylo by možná od věci, kdyby AS UP zasedal střídavě na jednotlivých fakultách a hostitelská fakulta nabídla jeho členům návštěvu vybraných pracovišť spojenou s prohlídkou a rozhovorem s kompetentními pracovníky. Sblížily by se zájmy fakultní a univerzitní, vzrostla by informovanost. Prispělo by to k posunu historicky zakonzervovaného uvažování o tzv. poslání univerzity k její reálné, multifunkční roli v moderní epoše těm, kdo mají mandát kontrolovat rozhodování o hospodaření, vývoji a směřování univerzity.

Není prostě nad to jít a přesvědčit se na vlastní oči podobně jako velvyslanc EU R. Cibrín, když se svou delegací navštívil CITT UP, aby viděl, tážal se a ověřil na místě sám.

M. Hejtmánek

ROZHOVOR

Postrádám osvětu ze strany médií

Jednou ze snah polistopadové měnící se společnosti bylo začlenění osob s handicapem do běžného života. Dosavadní „přežívání“ v odstrčených ústavech nahradila alternativa plnohodnotné existence. Pomocnou ruku v tomto úsilí poskytují handicapovaným mimo jiné speciální pedagogové. O jejich výchově jsem hovořila s vedoucí Katedry speciální pedagogiky Pdf UP **doc. Libuší Ludíkovou**.

Vaše katedra připravuje speciální pedagogii pro práci s lidmi s mentálním či fyzickým postižením. Jak je studium koncipováno?

Naše katedra připravuje speciální pedagogii pro práci se všemi typy osob se specifickými potřebami. To znamená, že připravujeme učitele, kteří mohou působit na speciálních školách, ale také na běžných základních školách, protože současným trendem je integrace osob se specifickými potřebami do běžného systému. Náš absolvent učitelského směru získává aprobaci ve speciální pedagogice a jednom předmětu pro II. stupeň ZŠ (jazyky, matematika, výtvarná výchova apod.) nebo získává aprobaci pro I. stupeň ZŠ a speciální pedagogiku.

Mimo tyto učitelské možnosti se speciální pedagogika v současné době studuje i formou neučitelskou jako klinická logopedie, což je obor umožňující absolventům uplatnění ve zdravotnictví. Další možnosti je bakalářské studium speciální pedagogiky pro pracovníky výchovných zařízení a nápravně-výchovných zařízení. Od nového školního roku otvíráme nový bakalářský obor speciální pedagogika předškolního věku.

Součástí studia jsou praxe. Zajišťují si je studenti sami?

Ne. Všechny naše studijní programy jsou bohatě dotovány praxí. Koncepte praxe spočívá v tom, že od prvního ročníku chodí student na tzv. náslechové praxe, kde prochází průřezem jednotlivých zařízení. Ve vyšších ročnících pak následují průběžné praxe a ty jsou zakončovány souvislou, minimálně čtrnáctidenní praxí. Studenti logopedie absolvují v posledním ročníku osmítýdenní praxi.

Vztah veřejnosti k handicapovaným lidem se po roce 1989 výrazně změnil. Je možné vysledovat důsledky této změny na život postižených?

Řekla bych, že se vztah veřejnosti k těmto lidem změnil v tom směru, že je více informována o jejich existenci. Nejsem tolik přesvědčena, že by naše společnost vystupovala vůči těmto lidem vstřícněji. Spíše je bere na vědomí. Nedostatků v této oblasti bych přičítala nedostatečné osvětě. Ta existuje pouze na bázi informací jednotlivých zařízení o jejich činnosti. Postrádám širokou osvětu ze strany médií, která neinformuje o takových drobnostech, jako např. jak se má vidící osoba zachovávat na ulici, když ji osloví nevidomý s přáním převést přes silnici. V takové situaci nastává zděšení, kdy dotyčný neví, jak se k nevidomému chovat, jak s ním komunikovat.

Samozřejmě vznikla řada nových institucí, naprosto se změnila situace v rámci zařízení, v tomto směru mají handicapovaní lepší možnosti. Ve všeobecné informovanosti veřejnosti však podle mě stále existují mezery.

Jak k osvětě přispívá vaše katedra?

Ve spolupráci s vedením Pedagogické fakulty jsme došli k závěru, kterého si nesmíme cenit. Speciální pedagogika se na naší fakultě přednáší pro všechny učitele jako předmět v oblasti učitelské způsobilosti. To znamená, že všichni studenti Pdf UP získávají alespoň základní penzum informací z této oblasti. Pro absolventy by tedy neměl být problém s postiženými komunikovat.

Osobně se domnívám, že danou situaci je možné vyřešit prací s mládeží a s dětmi. Čím dříve se dítě seznámí se zmíněným problémem, tím přirozeněji se k němu pak staví.

Na vaší katedře pracuje Centrum pomoci handicapovaným. Co je jeho náplní?

Centrum vzniklo v roce 1996 a je koncipováno jako celouniverzitní zařízení s tím, že je schopno poskytovat služby všem studentům s handicapem, kteří jsou na UP. Začínali jsme se studenty z naší fakulty, nyní využívají služeb centra i posluchači jiných fakult. Centrum poskytuje poradenský servis v otázkách komunikace, navazování kontaktů, servis tlumočení do znakové řeči pro sluchově postižené, nevidomým zajišťujeme přepis přednášek do Braillova písma, realizujeme podpůrný servis pro přijímací řízení apod. Dále centrum pomáhá středoškolákům při volbě studijního oboru na vysokých školách. Centrum funguje také jako právní poradna.

Na činnosti centra se podílejí pedagogové a doktorandi naší katedry. Vybavení centra bylo pořízeno z grantových projektů, jeho součástí je speciální výpočetní technika, včetně možnosti přepisu textů do Braillova písma. Co nám chybí, jsou prostředky na odměny pracovníků.

Činnost centra je dána semestrální výukou, ale máme pevně stanoveny hodiny pro poradenství, případně je možné nás kontaktovat telefonicky a domluvit si konzultaci.

Sledujete, kde se vaši absolventi uplatňují, případně máte zpětnou vazbu z pracovišť, na nichž působí?

Cíleně to nesledujeme. Jelikož jsme ale s většinou speciálně pedagogických zařízení v republice v kontaktu, máme zevrubný přehled o uplatnění našich absolventů. Většina odchází do speciálně pedagogických školství nebo organizací, jež se věnují handicapovaným, asi třetina působí na běžných školách a jen výjimky obor opouštějí.

Za rozhovor poděkovala

A. Novobilská

JUBILEA

Blahopřejeme!

Při příležitosti významných životních jubileí udělila rektorka UP prof. J. Mačáková ocenění čtyřem pracovníkům Fakulty tělesné kultury UP. Zlatou medaili obdržel (na snímku vpravo) proděkan FTK UP **prof. PhDr. František Frömel, DrSc.**, stříbrná medaile (na snímku zleva) byla udělena **doc. MUDr. Jaroslavu Opavskému, CSc.**, vedoucímu Katedry fyzioterapie a algoterapie FTK UP a **PhDr. Jaroslavu Hykelovi**, který působil na Katedře aplikované tělesné výchovy FTK UP. Blahopřejný dopis byl předán **prof. PhDr. Bohuslavu Hodaňovi, CSc.**, bývalému děkanovi FTK UP a členu Katedry kinantropologie FTK UP.

-red-, foto -ano-

PŘEČETLI JSME ZA VÁS

Co čtou Češi?

(...) Police s biografiemi a vzpomínkami v českých knihkupectvích se prohýbají pod tíhou knih. Přísí o sobě nejen umělci (umělkyně), ale i jejich manželé (manželky) a milenci (milénky). Hodnotných publikací, jako jsou např. vzpomínky manželky a dcery prezidenta Masaryka je nepatrně. Naprostou většinu představují narace na téma života osob populárních nebo popularity chtivých. Posledním hitem v Čechách byly „Tři roky s Lucíí Bílou“ (přeloženo na polské realie: „Tři roky s Edytou Gorniakovou“) a „20 let moderátorem“ (v Polsku by to bylo „20 let s Janem Suzinem“). V této zemi, čtyřikrát menší nežli naše, vychází desetkrát víc publikací tohoto typu. Čechům se ústa nezavrou, jako by stále trvaly švejkovské orgie zvanění. Z podobných knížek na polském knižním trhu si připomínám jen dvě: Anastázie P. o členech parlamentu a Krystyny Gucewiczové o ženách a mužích populárních umělců.

Banalita zušlechtěná faktem vytištění dosahuje obrovské prodejnosti. Čeští vydavatelé se nebojí rizika. Vydavatelství mají svoje konzumenty; jak píše sociologové, ty banality kupují dělnické rodiny, jimž připadá, že se přerouží v rodiny měšťanské. Tehdy ty lehké a snadno osvojitelné knížky poskytují pocit překonávání jakési intelektuální zaostalosti – dodávají snadnou satisfakci v tom ohledu, podobně jako je luštění krížovek pro luštitelce nežádá náhradou intelektuálního bytí. (...)

Populárním autorem koncem 90. let se v Čechách stal šestnáctiletý mladíček. Adam Georgiev, syn bulharského režiséra a české tanečnice, studuje dnes na fakultě tělesné kultury. Svou první knížku napsal o zpěvačce Haně Hegerové, další spáchal v sedmnácti letech – o zpěvačce Martě Kubišové, a následující v osmnácti – o manželce prezidenta Havla. Byly to biografie známých žen, převážně kompilace novinových či časopiseckých článků na tato témata a výpovědi jejich přátel. Kromě toho Adam Georgiev zpracoval paměti sestry legendární herečky Lídy Baarové. „Popravdě bych chtěla vydat svoje povídky a básně, ale trh po mě žádá takovéhle knížky,“ vysvětloval mi svoji spisovatelskou aktivitu. „Někdo musel o těchto osobnostech napsat, tak proč ne já?“ tázal se rétoricky. Všechna jeho díla se objevila na seznámech nejlépe prodejných knih, měl tedy určitě pravdu. Ve stáří 21 let napsal Georgiev pátou knihu, která dokonale odpovídá jednomu ze základních principů macdonaldizované kultury, jímž je opakovatelnost. Je to totiž kniha o předešlých knížkách. Nese titul „Hranice porozumění, Kubišová – Hegerová – Havlová“, a jak se tvrdí na její obálce, představuje „zповěd“ nejmladšího českého spisovatele“. Kniha obsahuje výčítky vůči recenzentům (kteří tvrdí, že předešlá Georgieva díla jsou naivní), výčítky vůči hrdinkám (dvě z nich se nedostavily na prezentaci) a výčítky vůči pražské městské knihovně (špatně anotuje Georgievy knihy v katalogu). Jsou to většinou výčítky oprávněné, jenže nepodstatné; vydavatel však usoudil, že z těchto nepodstatností může vzniknout nová hodnota. Kniha o knížkách obsahuje rovněž verifikované názory o dříve popisovaných osobnostech. O své první hrdince autor píše, že „prostota, již získává lidi, ho přímo odpuzovala“, o druhé, že její „milá povrchnost je od začátku do konce hraná“ atp. Je to v naší části Evropy nový marketingový trend v „průmyslové literatuře“: záměrně nevytvíratí povětivý obraz předmětu popisovaného v první knize, aby se v následující, předem naplánované knize mohl tento obraz zpochybnit. „Teprve nyní vzmá o nich řeknu celou pravdu!“ může potom autor vyznat na obálce. (...)

M. Szczygieł, Co czytają Czesi?, Polityka 47/2001
Přeložil -if-

Je dobré všechno, co se k nám vrací, a ne to, co přejde a už se neobjeví.

Umberto Eco (* 5. 1. 1932)

Teprve zánikem dogmatu začíná věda.

Galileo Galilei († 8. 1. 1642)

Z HISTORIE OLOMOUCKÉ UNIVERZITY**O svobodném „truňku piva“ v olomouckém jezuitském konviktu**

Regule upravující život chovanců jezuitského konviktu v Olomouci nebyly z jejich strany vždy přijímány s pochopením; stál-li v čele konviktu regent přísných mravních zásad a strohé, ale současně vznětlivé povahy, jako byl P. Jan Bock, jenž řídil konvikt v letech 1684–1688, dokázali alumní zřetelně projevit svou nespokojenost. Bockův údajně negativní postoj k duchovním alumnům přiměl tři z nich, Jana Křenka, Josefa Janovského a jistého Baygara, aby si na Bocka stěžovali u rektora olomoucké koleje Tovaryšstva Ježíšova a univerzity Jiřího Weise (1636–1687), ale bezvýsledně. Vydali se proto o ferii roku 1687 do Vídně k papežskému nunciu, jenž shledal, že jejich stížnosti ohledně regenta Bocka nejsou neopodstatněné, a požádal olomouckou biskupskou konzistor, aby věc vyšetřila. Když se však na počátku školního roku 1687/1688 (začínal 1. listopadu 1687) hlásili zmínění alumní v konviktu, odepřel jim regent přijetí, což vzbudilo velké pobouření mezi ostatními chovanci tohoto ústavu. Papežští alumní se spojili s alumní biskupskými a zaslali písemnou stížnost do rukou olomouckého biskupa Karla hraběte z Lichtenštejna. Biskup jmenoval dva komisaře pro vyšetření případu, kteří svou činnost zahájili 19. prosince tím, že regentovi P. J. Bockovi sdělili výhrady alumnů vznesené proti jeho osobě. Regent nato požádal o zevrubné vyšetření celé záležitosti včetně výslechu konviktistů v zájmu svého ospravedlnění; dotýčný výslech se uskutečnil ve dnech 7. a 9. ledna 1688 v přítomnosti biskupských komisařů, rektora koleje TJ a několika otců jezuitů. Třebaže se nový rektor koleje Jiří Hiller (1638–1706) postavil na regentovu stranu, prohlásil stížnosti alumnů za nicotné, a dokonce se osobně vypravil 16. ledna 1688 k biskupu Lichtenštejnovi do Kroměříže s regentovou písemnou obhajobou, nesetkal se u biskupa s pochopením, a rozjel se proto 22. ledna za jezuitským provinciálem do Brna. Provinciál však rektorovi doporučil, aby byl poslušen biskupovy vůle. Dne 25. ledna byl rektor pozván k biskupovi do Kroměříže a po dvouhodinové audienci biskup Jeho Magnificenci nařídil přijmout revoltující alumní do konviktu, současně však k sobě biskup povolal papežského alumna Baygara a biskupského alumna Křenka, aby jim přísně vytkl jejich počinání. Regent Bock se sice vzpěchoval podřídit se biskupovu příkazu a sdělil písemně po poslu do Kroměříže, že přijetí alumna Baygara a dalšího alumna, jistého Stupkovského, pokládá za nemožné, obdržel však pádnou odpověď, že věc je skončena, že alumnové musejí být okamžitě do konviktu přijati a že další odpor bude mít pro regenta ty nejhorší následky.

Je zřejmé, že v pozadí takového výsledku výše popsaného konfliktu stál papežský nuncius, jemuž bylo regentovo zacházení s alumní proti mysli; navíc římská kurie založila roku 1578 papežský alumnát v Olomouci s tím záměrem, aby odtud vycházela elita duchovenstva, schopná přijímat a úspěšně uskutečňovat ty nejobtížnější úkoly, zvláště v zájmu šíření římskokatolické víry na protestantském severu Evropy. Papežský nuncius nyní zjistil, že se papežští alumní rekrutují z nejnižších společenských vrstev a že olomoučtí jezuité nejsou s to získat pro papežský alumnát přijatelnější kandidáty; upozornil proto olomouckou kolej TJ, že „papežskými chovanci mohou být jen lidé z měst, a nikoliv drsní venkované“. Autorita regenta P. Jana Bocka byla ovšem otřesena a jen jeho brzká smrt 7. prosince 1688 ho ušetřila ještě povážlivějšího pokofení.

O podstatě konfliktu alumnů olomouckého jezuitského konfliktu s jeho představenými více vypovídá následující případ z roku 1696, dokumentující současně tehdejší stravovací zvyklosti, jež mohou být ve srovnání s dnešními posuzovány jako krajně nestrídmé. Při tabuli měli totiž chovanci konviktu nárok na konzumaci piva v neomezeném objemu, což vedlo k tomu, že šlechtičtí i duchovní alumní tohoto privilegia zneužívali a nezřídká se opjeli. Když sedmdesátiletý regent konviktu Matouš Zeidler (nar. 1626 v Chebu, v letech 1671–1674 zastával úřad rektora olomoucké koleje a univerzity; zemřel roku 1697 v Olomouci) hodlal tomuto zlořádu zabránit a stanovil pro každé stolování určité množství piva, podnítli ferdinandští konviktisté (tzn. svěští a duchovní chovanci vydržovaní v konviktu na základě fundace císaře Ferdinanda II. z roku 1624) vzpouru proti regentovi a neméně nespokojení duchovní

Ideální projekt Starého jezuitského konviktu v Olomouci (výřez z plánu olomouckých hradeb, po roce 1674).

alumní se k nim přidali. Dne 20. února 1696 se vzbouřenci obrátili na moravského zemského hejtmana Františka Karla hraběte Libštejnského z Kolovrat s písemnou stížností, že doposud svobodný „truňku piva“ byl omezen a že byl změněn v „jistou nepatrnou, leč málem nesnesitelnou kvantitu a porci“, což pokládali za narušení dobrého starého obyčeje. Příčiny, jež vedly regenta konviktu k novému opatření, totiž shodně pravitel v jiných konviktech a seminářích, narůstající drahotu a časté zneužívání „svobody pití (Trinkfreiheit)“, označili stěžovatelé za plané vytáčky, neboť císařský ústav se nemusí řídit příkladem jiných institutů, navíc příjmy konviktu vzhledem ke zvýšeným cenám obilí právě stouply a každý exces konviktistů je neúprosně trestán, takže není třeba se obávat zneužívání dotýčné svobody. Další stížnosti se týkaly nesrovnatelně lepšího jednání správy konviktu s platícími chovanci (nazývanými v těch letech convictores – konviktoři), jimž je prý tolerována každá nepravost, jakož i luxusní tabule jejich duchovních představených, bídné kvality stravy alumnů, nečistoty kuchyně a skutečnosti, že své obnošené šaty prodávají konviktoři židům, a proto například téměř celá židovská obec ve městě Lipniku nad Bečvou pobíhá ve starých stejnojmenných těchto konviktořů (v černém španělském šatě se žlutou podšívkou a žlutými rukávci, tj. v barvách císařských).

Zemské hejtmánství v Brně zaslalo neprodleně tato „gravamina“ do rukou rektora olomoucké koleje a univerzity P. Ferdinanda

Rudolfa Waldhausera (1641–1707), aby byl o záležitosti informován a zjednal nápravu. Jenže rektor sdělil nejvyššímu zemskému úřadu, že regentovo opatření omezující konzumaci piva v konviktu neodvolá, pokud chovanci neprokáží své údajné privilegium svobodného pití piva odpovídajícími pasážemi fundančních listin. S rektorovou reakcí se zemské hejtmánství nejenže nespokojilo, ale kategoricky si od rektora vyžádalo zdůvodnění dotýčného opatření s poznámkou, že fundanční listiny přece chovanci konviktu nemají k dispozici, takže ani nemohou těmito dokumenty argumentovat. Povzbuzení úspěchem obrátil se ferdinandští alumní během března a dubna 1696 na zemské hejtmánství s dalšími stížnostmi, jež vyvrcholily žalobou, že jejich výživa v konviktu je nedostatečná a že strava je chudá a nečistá; namně duchovní alumní nařikali, že často mají hlad, který stěžují mohou ukojit suchým chlebem, přičemž neustále v těchto udáních upozorňovali na nebezpečí, že kvůli omezení konzumace piva budou chovanci konviktu donuceni „popíjet čistou vodu“. S ohledem na to, že olomoučtí otcové Tovaryšstva Ježíšova setrvali z dobrých důvodů ve svém dosavadním postoji k celé aféře, navíc zpochybňovali kompetenci zemského úřadu zasahovat do vnitřních záležitostí konviktu, a na úřední přípisy proto neodpovídali, postoupilo 16. dubna 1696 moravské zemské hejtmánství věc císařskému dvoru s tím, že podle obecného přesvědčení nejsou stížnosti chovanců olomouckého konviktu neopodstatněné. Císařská rezoluce nařídila výslech rektora Waldhausera v zájmu urovnání případu a ten ve své zprávě ze 4. ledna 1697 konstatoval, že svobodné požívání piva by mohlo být chovancům konviktu povoleno, pokud by byli s to vystříhat se jeho zneužívání. Vzhledem k tomu, že nezřídká chovanci „píjí jako o závod“ a při tabuli dokáží vypít převelké množství piva – čtyři až pět moravských mázů (jeden moravský máz odpovídá 1,07 l), z čehož pocházejí nemoci, zlámaní údů a zřetelný úpadek ve studiu, rozhodli se duchovní představení konviktu omezit množství piva při každém jídle na jeden moravský máz; pokud budou chtít stolující vypít piva více, musejí si je zaplatit. Rovněž stížnosti chovanců na nenáležitou kvalitu oděvu, na nečistotu a nedostatek stravy rektor s patřičnými argumenty odmítl. Tím vzpoura alumnů skončila a zemské hejtmánství v tom ohledu více do poměrů v konviktu nezasahovalo. Protože svobodu požívání piva požadovali rovněž papežští alumní, akceptoval papežský nuncius ve Vídni kvantum piva stanovené regentem konviktu pro ferdinandské alumní a v roce 1698 nařídil, že každý duchovní alumnus, jenž se třikrát dostane do rozporu s vnitřním řádem konviktu, neodvolatelně přijde o své místo v ústavu.

Aféru ohledně svobodného „truňku piva“ v olomouckém jezuitském konviktu by mohl její vnější pozorovatel pokládat za událost bez většího významu po další osudy této instituce, kdyby neznamenal precedens ingerence mohutnější státní byrokracie do poměrů duchovního ústavu, jehož exempce z pravomoci světských úřadů byla doposud respektována. Ukazuje se však, že v následujícím 18. století k zákrokům státní administrativy obecně docházelo stále častěji, neboť dosavadní stavovské výsady, jak světské, tak duchovní, byly v zájmu panovnického absolutismu postupně oklešťovány a rušeny.

Doc. J. Fiala

(Z připravované kolektivní publikace Jezuitský konvikt v Olomouci)

STUDENTSKÁ RUBRIKA

**Bomba
aneb akademická bucha**

Někdy se zdá, že je našinec živ jenom studiem a bádáním. Stůl vědy se prohýbá až k prasknutí pod tíhou rozmanitých pokrmů a člověk má co dělat, aby třeba jen tu magisterskou hostinu o čtyřech až pěti chodech bez úhony spořádal. Což teprve ten, kdo je zaměstnán přímo v akademické kuchyni, kdo po dlouhá desetiletí vědu vaří, ochutnává a stolovníkům rozznáší! Kolik chodů musí asi za svůj život spořádat vysokoškolský pedagog?

Jistě hodně – ale po pravdě dodejme, že jediný důvod, proč jsme my všichni, co spolu chodíme na univerzitu, u stolu filozofie zatím nepadli hlady, je v prachspřestém jídle z uhlovodíků a některých jiných chemických sloučenin. Víím, je to nízké. Člověk ale musí zatnout zuby a jíst jako všichni ostatní. A pravidelně – menza sice vaří dobře, kdekdo si dobře vaří i sám, kdekomu dobře vaří někdo jiný. Co však jíst, když není čas na vaření ani na cestu do menzy? Co jíst při studiu, na výzkumném pracovišti či ve vyhrazovaných částech knihoven?

Když ne chleba s něčím, tak naši „bombu aneb akademickou buchu“. Je levná, výživná a jednoduchá. Svede ji každý, kdo má pekáč, troubu, šikovný tyglik, remosku nebo urychlovač neutronových částic. Zde je recept: vezmi dva hrnky polohrubé mouky, jeden hrnek cukru krupice, jeden hrnek mléka, půl hrnku rostlinného oleje, prášek do pečiva a jeden vnitřek syrového vejce. Vše bezohledně smíchej a nalij na vymazaný a moukou vysypaný pekáč (příp. do dobře vymazaného urychlovače neutronových částic). Chceš-li mít bombu mramorovanou, odděl část těsta, smíchej ji s kakaem a dolij zpět k hlavní mase. Docil, aby se pekáč či nádoba dostatečně rozehřály (v urychlovači vyvolej termionukleární reakci, aby byla kůrčička obzvláště propečená) a v průběhu pečení buchu občas popichni špejli, aby si nemyslela, že si bude na pekáči (příp. v urychlovači) jen tak hovět. Až se na špejli nebude vyskytovat nic mazlavého, můžeš bombu prohlásit za upečenou. Pak bombu vyjmi z nádoby – podle kvality předchozího výmazu a propečení můžeš k tomu využít vše od kuchyňské špachtle až po sbíječku.

Upéct bombu je geniálně jednoduché – sníst ji je ještě jednodušší, protože je bomba až nečekaně dobrá. Žaludek si po dopadu této bomby jen tak nezakručí. Sníme-li jednu (ve zkouškovém období jednu a čtvrt) bomby denně, pokryjeme tím docela dobře denní potřebu živin. A rozmanitost tvarů, forem a příchuť, které lze bombě dát, přesahuje možnosti lidské fantazie.

Za zmínku stojí ještě trvanlivost takového výrobku – náš dobrovolník se bombou dožíval během sedmidenního zájezdu do Rima. Čtvrtý den, na výletě do Frascaty, příkusoval dobře uleželou bombu k tamějšímu vínu a bez potíží si na ní pochutnával ještě při přejezdu Alp na zpáteční cestě. Časem se bomba poněkud zatvrzuje a asi po třech týdnech by se snad dala využít (je-li upečená v remosce, a má-li tedy kruhový tvar) v nějakém mlyně jako mlecí kámen. Můžeme však být přesvědčeni, že ani tehdy neztrácí nic ze své výživnosti.

Hodně radosti při výrobě a konzumaci bomby přeje

O. Bláha, student FF UP

ZEPTALI JSME SE ZA VÁS

Na Filozofické fakultě UP probíhaly na podzim reaktivity některých studijních oborů. Na výsledek jsme se zeptali proděkana FF UP prof. J. Stěpána:

Zatím proběhly akreditace oborů teorie a dějiny dramatických umění, divadelní věda, filmová věda, politologie a evropská studia, sociologie, humanitní studia. Obory andragogika a sociální práce získaly podmíněnou dvouletou akreditaci.

-red-

PŘEDSTAVUJEME: NOVÍ PROFESOŘI UP

Mezi 78 novými profesorkami a profesory, které s účinností od 1. října 2001 jmenoval prezident republiky V. Havel, byli také zastoupeni dva členové akademické obce Univerzity Palackého, a to prof. RNDr. Jarmila Riegerová, CSc., vedoucí Katedry funkční antropologie a fyziologie FTK UP (pro obor kinantropologie), a prof. doc. PhDr. Ivo Hlobil, CSc., zástupce ředitele Ústavu dějin umění AVČR v Praze a externí učitel Katedry dějin umění FF UP (pro obor dějiny výtvarných umění).

Prof. RNDr. Jarmila Riegerová, CSc.

(1943)

Fakulta tělesné kultury UP, Katedra funkční antropologie a fyziologie

Obor: kinantropologie

Vědecká a výzkumná specializace: funkční antropologie

Je autorkou (spoluautorkou) 105 publikací, z toho 19 v zahraničí.

Významné publikace z posledních pěti let:

Riegerová, J.: *A Study of Children Somatotype Changes at the Age of Puberty*. Zmienneść bil. Człowieka, 4, 1997, str. 101–104.

Riegerová, J., Pridalová, M., Bražínová, K.: *Observing the Electrokinetic Qualities of the Buccal Epithelium Cell Nuclei of Sportsman before and after Physical Strain*. In: Riegerová, J. (Ed.) *Methodological Aspects of Researches in the Field of EMN*. (Str. 49–54), Poznań. Vydavatelství UP 1998.

Riegerová, J., Sigmund, M., Hrabal, Š. *Základní somatometrie a rozbor svalových funkcí u čtyř populací skupin mužů a žen ve věku maturus a pre-senilis*. Česká antropologie, 49, 2000, str. 27–30.

Svou zatím poslední přednášku na téma *Evaluation of Relationship among Indicators of Body Com-*

position, Proportion and Distribution of Fat přednesla prof. J. Riegerová na Kongresu Polskiego towarzystwa antropologicznego „Człowiek między biologią a kulturą“ v Toruni (11.–13. 9. 2001).

Prof. Riegerová vede šest postgraduálních studentů v oboru kinantropologie – specializace funkční antropologie.

Na Fakultě tělesné kultury UP přednáší funkční anatomii, funkční antropologii a ekologii člověka.

-red-

Foto z archivu prof. Riegerové

Diskuse, názory, ohlasy

Ad: Jaké konkrétní důvody vedly k vyhlášení voleb do AS LF UP? III

Po přečtení příspěvku pana T. Látala v ŽUP č. 14 je zřejmé, že je nutné podrobně vysvětlit, proč došlo na LF k vyhlášení voleb do AS LF. Tady jsou fakta k věci:

Po zasedání AS LF dne 23. 10. 2001 jsem byl jako předseda AS LF písemně upozorněn Mgr. P. Kurfürstem, členem naší akademické obce, mj., že byl porušen Volební a jednací řád AS LF a že členové AS pravděpodobně ztratili mandát, protože senát nezasedal v termínu podle odst. 3. § 26 zák. č. 111 o VŠ. Dále že 4 nepřítomní členové studentské části AS, kteří byli v zápise „omluveni“, již nejsou členy naší akademické obce, protože ukončili studium. Přečetl jsem si znovu text zákona č. 111 a podle mého názoru ne zcela jednoznačný odst. 3. § 26 jsem konzultoval s právním oddělením UP. Nakonec jsem akceptoval jeho smysl stejně jako autor upozornění. Na studijním oddělení Děkanátu LF jsem si ověřil, že skutečně řada členů studentské komory AS již promovala nebo přestoupila na jinou VŠ (písemně to senátu oznámil jen jeden!). Přitom studentská komora AS již neměla náhradníky, kteří by počet členů AS doplnili. Řešením by byly doplňovací volby. Tyto

skutečnosti jsem poté oznámil děkanovi fakulty. Pan děkan po ověření situace, respektuje zákon a jím danou lhůtu, vyhlásil volby AS. Tuto skutečnost jsem s vysvětlením písemně oznámil všem členům AS LF. Uvedená faktologie nebyla nikde a nikým zpochybňována nebo zkrsována, a nešlo tedy o alibismus, protože nikdo od odpovědnosti neunikal. Otázkou zůstal pro mne jen výklad odst. 3. § 26 zák. č. 111 o VŠ.

Závěrem ještě poznámku. Funkční období odstupujícího AS bylo pracovním velmi náročné. S platností nového zákona o VŠ se AS spoludílel na tvorbě, projednával a schvaloval všechny nové normy a předpisy fakulty, od Statutu LF po Volební a jednací řád AS. AS LF přijal řadu usnesení a iniciační akce, kterými se vždy snažil o prosperitu LF, a tím o odbornou pracovní a materiální osobní zabezpečení každého člena akademické obce. Byla to zásluha všech jeho členů a funkcionářů a jím zato patří uznání a poděkování. Nic na tom nezmění ani konfrontační připomínky o formálních chybách.

MUDr. Z. Zlámal, CSc., předseda AS LF UP

Ohlédnutí za volbami do Akademického senátu Lékařské fakulty UP

Předčasné volby do Akademického senátu LF přinesly nebyvalý jev. Zatímco při předchozích volbách studenti jevíli malé nebo žádné viditelné nadšení účastnit se voleb, krátce před volbami vyvíjeli nebyvalou aktivitu. Na Teoretických ústavech LF vedle vrátnice byl velký panel, který se hemžil plakáty se jmény kandidátů voleb z řad studentů. Někteří se na nich prezentovali poměrně strohým sdělením, že se sice nechťejí stát politiky, ale že se na fakultě budou zasazovat za studentské zájmy. Jiní si vzali za vzor volební akce politických stran a s výzvou „Volte č. 15“ představovali svůj senátorský program. Někteří na programech otiskli i fotografie. Zaujala jedna kandidátka, která publikovala svoji fotografii asi ze svých pěti let (doutám, že to není současná fotografie) a nutno říci, že již v této době měl dětský obličejik za brýlemi náležitou vážnost. Dokonce se objevila jedna „trojkoalice“ našich slovenských studentů.

Do předvolebního „boje“ se zapojili i zahraniční studenti. Měli řadu dobrých předsevzetí a nápadů

a zdá se, že brali svoji kandidaturu velmi vážně. Jeden kandidát navrhol mimo jiné pro zlepšení vztahu mezi učiteli a studenty zříditi studentskou kavárnu. Je velmi pravděpodobně, že měl s tímto libivým návrhem mezi voliči z řad studentů úspěch. Pozoruhodný byl i letáček dalšího zahraničního studenta, který hodlal kandidovat do senátu. V závěru lákal své voliče na indické a arabské jídlo zdarma. Pro jistotu však neuvedl adresu, na které svůj „volební guláš“ hodlal podávat.

Ať byly tyto předvolební programy myšleny méně či více vážně, v každém případě jde o sympatickou studentskou aktivitu. Možná, že jim i nedávné akce na univerzitě včetně happeningu ukázaly, že je nutné vstříct hlavu z davu, když chtějí zaujmout a prezentovat své návrhy a požadavky. Byl bych jen rád, kdyby jim to mladistvé nadšení vydrželo i po senátních volbách a zasedání se zúčastňovali pravidelně. Budou mít jistě příležitost věcně diskutovat. Tu konečně měli vždy i v předchozích senátech.

Prof. J. Mačák, LF UP

ANKETA**Kterou z loňských událostí na UP považujete za nejvýznamnější?**

S otázkou tohoto znění jsme se v závěru loňského roku obrátili na členy akademické obce UP; ze získaných odpovědí je zřejmé, že největší ohlas vzbudilo protestní shromáždění akademické obce UP, které proběhlo v říjnu 2001.

Doc. S. Bureš, CSc., vedoucí Katedry zoologie a antropologie PříF UP: Za nejvýznamnější událost uplynulého roku na UP považují vyvolání diskuse k financování vysokých škol a setkání akademické obce k této záležitosti.

Doc. J. Nauš, CSc., Katedra experimentální fyziky PříF UP: Osobně považuji za nejvýznamnější rozvoj podnikatelské aktivity a nové přístrojové vybavení v souvislosti s dobudováním a rozvojem Centra pro inovaci a transfer technologií v areálu v Holici. Pro univerzitní badatele se tak otevírá reálnější možnost uplatnit v praxi svoje objevy, nápady, nové technologie nebo vyvinuté materiály a zařízení.

Doc. V. Karásková, CSc., Katedra aplikované TV FTK UP: Přiznám se, že za významnou událost loňského roku pokládám protestní setkání akademické obce UP v aule Právnické fakulty. Ve srovnání s řadou jistě významných akcí univerzity se může zdát setkání akademické obce záležitostí poněkud „přízemní“. Dominávám se však, že tato událost dokumentovala soudržnost učitelské a studentské části akademické obce, ukázala, že máme společný zájem i starost o naší univerzitu. A to pokládám bezesporu za významné pozitivní zjištění.

Prof. A. Lebeda, DrSc., vedoucí Katedry botaniky PříF UP: Musím se přiznat, že vzhledem ke svému pracovnímu zaneprázdnění nejsem schopen sledovat vše, co se na UP děje. Nicméně z těch akcí, kterých jsem se osobně zúčastnil, na mne udělaly největší dojem následující dvě (rozděleno podle zaměření):

1. Vědecká oblast: „XVI. biologické dny“ (září 2001) – velmi dobře organizováno, zajímavé zaměření pracovní, ale i velmi přátelská atmosféra.

2. Obecně akademická oblast: „Setkání akademické obce ve věci financování vysokých škol“ (říjen 2001) – silné dojemné, ale svým způsobem i efektivní sjednocení akademické obce, které vyvolalo celostátní pozitivní odezvu; od listopadu 1989 jsem nebyl svědkem tak spontánního a jednoznačného projevu, resp. postoje k určité celospolečenské otázce.

Prof. K. Frömel, DrSc., proděkan FTK UP pro pedagogickou činnost: Za jednu z nejvýznamnějších udá-

lostí na UP považuji postoj naší univerzity k situaci na vysokých školách v ČR, a to zejména pro jeho bezprostřednost, jednoduše a adekvátnost. Přejí naší univerzitě, aby se obdobně pozitivně, celorepublikově a „z řady vystupující nadstandardní efekty“ dařily i v pedagogické a vědecké činnosti.

Doc. P. Herynek, Katedra výtvarné výchovy PdF UP: Uvědomuji si relativní význam každé události – i té z našeho pohledu nejvýznamnější. V roce 2001 si dovoluji označit za takovou pokračující adaptaci konviku pro nové působiště pěti uměním spjatých kateder, mezi nimiž je i naše Katedra výtvarné výchovy. Ta by měla letos konečně po více než deseti letech kočování (čtyři stěhování!) dostat regulérní a trvalé prostory, a zúročit tak svůj potenciál iniciativami nejen místními, ale spoluprací s domácími i zahraničními partnery přesahnou region.

Prof. B. Hodaň, CSc., Katedra kinantropologie FTK UP: V minulém roce se na UP jistě odehrála řada vnitřně významných událostí. Pro mne se však jeví jako nejvýznamnější fakt obecnějšího charakteru. Je to skutečnost, že se UP jako celek postavila jako první velmi zřetelně proti nesmyslné dlouhodobé státní finanční politice týkající se celého vysokého školství vedoucí k jeho postupnému úpadku. Dlouhodobě vstupovali celé akademické obce těmto finančním tlakům, její dlouhodobé mlčení jsem již pokládal za naše nemorální chování vůči nám samým. Zúvodňování těchto finančních tlaků tím, že ještě nebyla ukončena reforma vysokého školství, považuji za nesmyslné. I když vím, že zůstává řada rezerv, které jsou v našich možnostech, nepovažuji „reformu“ za jednorázovou událost. Řádné fungování vysokého školství je odrazem permanentního procesu změny, ve kterém nemůže být nic ukončeno. Pro tento permanentní proces je však také třeba vytvořit podmínky. Takže se nutně vracím tam, kde jsem začal.

Prof. F. Mezihorák, CSc., senátor, Katedra občanské výchovy PdF UP: Chtělo by se mi odpovědět, že je to (po dlouhých letech) probuzení studentů ke společenské angažovanosti – mám na mysli jejich vystoupení k finanční krizi vysokých škol, ale raději to nezakřiknu. A tak jako konkrétní velký úspěch označím dovršení proměny bývalé vojenské budovy na Žižkově náměstí v „dílnu lidkosti“. Jsem pamětníkem jejího „dobyvání“ v sametové revoluci proti velitelské sovětské armádě, podílel jsem se na její proměně v sídlo Pedagogické fakulty a mám radost, že současnému fakultnímu vedení se podařilo dosáhnout toho, že Armáda ČR opustila poslední prostory, jež tu dosud držela. Rekonstrukci těchto prostor v čase absolutní peněžní nouze považují za malý zázrak roku 2001.

PhDr. R. Hladký, ředitel Informačního centra UP: Mé hodnocení loňských událostí na UP je deformováno jak pohledem ředitele Informačního centra, tak snahou posuzovat význam událostí z co nejšířšího, nejlépe z mezinárodního hlediska. I tak se neomezím na jednu, ale uvedu hned pět událostí v chronologickém sledu: vydání Psychologického slovníku ve Vydavatelství UP (překlad z francouzského originálu Norbert Sillamy: Dictionnaire de Psychologie; nakl. Larousse-Bordas); Clive James na UP, v rámci 36. ročníku AFO; otevření Evropského dokumentačního centra na PF; mezinárodní konference Knihovny a architektura, na které vystoupila řada významných evropských architektů a knihovníků a v rámci které byl za účasti prof. A. Lasse pojmenován Sál Nadace A. W. Mellona v Knihovně UP; Britská rada darovala UP knižní fond zanikajícího British Council Resource Center v Olomouci, který se stal základem pro činnost Britského centra Knihovny UP

Radost jsem měl však i z méně významných událostí, kterých si ostatní nemuseli všimnout, či jim radost vůbec nepřinesly. Potěšil mne především fakt, že v loňském roce Informační centrum dosáhlo deseti let své existence, a vyvrátilo tak prognózy některých škarohlídů o jepičím životě tohoto projektu.

Prof. J. Jařab, CSc., senátor, Katedra anglistiky a amerikanistiky FF UP: Byl bych rád, kdybych mohl říci, že za nejvýznamnější událost na UP v loňském roce považuji udělení Nobelovy či i menší mezinárodní ceny našemu vědeckému pracovníkovi či vědeckému týmu za přínos k rozvoji poznání ve světě. Myslím si, že jedním z důvodů, pro který se tak zatím nestalo a pro který není ani v dohlednu velká naděje, že se tak stane, je situace na českých vysokých školách a postavení vysokých škol a jiných vědeckých pracovišť v naší společnosti.

Nejde pouze o nedostatečné financování oblasti vzdělávání a oblasti vědy a výzkumu, ale i o to, že od sotva živořících univerzit lze jen stěží očekávat radikálnější reformy (či alespoň nejjednodušší změny), jež by přispěly nejen k růstu kvantitativních, ale i kvalitativních ukazatelů práce škol a rozvojových center.

A tak s lítostí musím konstatovat, že za nejvýznamnější událost roku 2001 na naší alma mater musím považovat protestní shromáždění studentů a pedagogů dne 10. října, v němž zazněla oprávněná kritika vládní vzdělávací a vědní politiky. Konkrétní příčinou největšího akademického protestu od Listopadu 1989 bylo nedostatečné financování vysokých škol a porušení specifického slibu daného ministrem školství, mládeže a tělovýchovy ČR.

Byl to právě hlasitý protest Univerzity Palackého, jenž nakonec vedl alespoň k otevření neobyčejně důležité politické celospolečenské diskuse na klíčové téma naší současnosti a hlavně budoucnosti, o níž bude rozhodovat právě úroveň našeho školství, zejména školství vysokého. Je smutné, že je třeba si takto vnučovat pozornost ministerstva, tvůrců rozpočtu i legislativců. To jen potvrzuje skutečnost, že jsme stále ještě jen v období velmi potřebné transformace, kterou zřejmě nebudeme schopni dokončit bez širší občanské podpory.

Čtème proto pozorně i programy politických stran ve volebním roce.

-red-

YDAVATELSTVÍ UP**Prosincová produkce****Cyriometodějská fakulta**

Kunetka, F.: *Židovský rok a jeho svátky*. 4. vyd., 130 s. Zajícová, L. (editor): *STUDIA THEOLOGICA* 5. 1. vyd., 82 s.

Filozofická fakulta

Šubrt, J. (editor): *Apokatastasis nebo apokalypsis?* Antické představy o konci světa. 1. vyd., 88 s.
Pechal, Z. (editor): *ROSSICA OLOMUCENSIA XXXIX (za rok 2000)*. Ročenka Katedry slavistiky na Filozofické fakultě UP. 1. vyd., 280 s.
Maliva, J.: *Hodiny s výtvarným uměním českých zemí*. 1. vyd., 250 s.
Šaradín, P., Šulák, T.: *Krajské volby 2000*. Olomoucký kraj. 1. vyd., 158 s.

Pedagogická fakulta

Krátoška, J. (editor): *Úkoly pedagogů při rozvíjení zdravého životního stylu I*. Sborník referátů z celostátní konference. 1. vyd., 126 s.
Krobotová, M.: *Úvod do české stylistiky*. 1. vyd., 128 s.

Dopita, M., Grecmanová, H., Wright, N.: *Nové horizonty výchovy k občanství – Kurikulum kurzu pro studenty vysokých škol*. 1. vyd., 220 s.

Právnická fakulta

Vyhnaněk, L. (hl. redaktor): *AUPO. IURIDICA* 3. 1. vyd., 206 s.

Vydavatelství Univerzity Palackého

Górny, M., Kowalik, S. (redaktoři): *Dziecko niepełnosprawne – aktywność ruchowa, działalność szkoły*. 1. vyd., 252 s.
Komenda, S.: *Prorocství bez záruk*. 1. vyd., 96 s.
Komenda, S.: *Věrnost na nečisto*. 1. vyd., 96 s.
Bugel, W.: *Současné slovenské verze byzantské liturgie sv. Jana Zlatoustého*. 1. vyd., 138 s.
Valenta, M.: *Herní specialista*. 1. vyd., 170 s.
Briggs, D., Walters, S. M.: *Proměnlivost a evoluce rostlin*. 1. české vyd., 532 s. (Překlad Havránek, P., Rybka, V., Konvička, M.)

-kop-

Upozornění redakce

Čtenářům a autorům připomínáme, že v průběhu zkušebního období vychází Žurnál UP jako čtrnáctideník. Uzávěrka příštího čísla je proto až 22. 1. (číslo 16 vyjde 25. 1.).

-red-

JAK JE (MOŽNÁ) NEZNÁTE...

Fotografie jako pramen, radost a inspirace

Vedoucí Katedry historie FF UP doc. PhDr. Ivo Barteček, CSc., (1953) se vedle profese historika (v jednom z pořadů rozhlasové stanice Praha byl nazván historikem – dobrodruhem) věnuje také fotografování. Ze svých cest buduje archiv fotografických svědectví a optimální úhel pro zvětšení okamžiku se snaží nalézt i na exkurzích se studenty historie. Svě fotografie již několikrát úspěšně představil veřejnosti (Bohumín, Olomouc, Hradec Králové, Zlín, Prostějov, Vsetín), včetně výstavního katalogu *Cestovatelé z českých zemí v Latinské Americe* (Prostějov 2001). Nedávno proběhla v prostorách Galerie Zbrojnice Informačního centra UP výstava fotografií Milana Borovičky, kterou Ivo Barteček doprovodil fotografickou monografií *Milan Borovička – Žena* (Ostrava 2001).

Obálka monografie I. Barteček: Milan Borovička – Žena. Repronis Ostrava 2001

Jakými cestami jste se dostal k fotografování?

Na počátku všeho stála Olomouc, kde se v průběhu mých vysokoškolských studií na mně podepsala jistá meziročníková dvojdomost. Zatímco historii jsem studoval o rok výše, druhý obor – němčinu – o jeden akademický rok níže. Jednak to znamená, že jsem studoval na FF UP šest let, jednak jsem se právě v nižším ročníku setkal s popularizátorem fotografie po stránce teoretické i praktické – s kolegou Vladimírem Birgusem. Vedle FF jsme se setkávali i v rámci tehdejších celorepublikových studentských vědeckých konferencí, kde já vystupoval s tématem českého stavovského povstání roku 1618 a on referoval o cestách fotografie. Dnes tento profesor pražské FAMU, současně působící v Institutu tvůrčí fotografie na Slezské univerzitě v Opavě, a autor úspěšných fotografických projektů pravděpodobně netuší, že ve mně posílil zájem o fotografii. Na té mě tehdy zajímal spíše sdělovaný obsah a dobrodružství její historie než aktivní autorská stránka fotografování.

Současně byla Olomouc v 70. a 80. letech dílnou amatérské fotografie a v prostorách Vlastivědného muzea se konala tradiční republiková bienále – Národní výstava amatérské fotografie. Zde jsem byl několikrát osloven dílem Milana Borovičky, mága černobílých ženských portrétů.

Do Olomouce, na mateřskou univerzitu, fakultu i Katedru historie jste se vrátil v polovině 90. let. Mezitím jste prošel více než desetiletou zkušeností vědeckého pracovníka v oddělení Latinské Ameriky Orientálního ústavu ČSAV v Praze a poté pedagogickým a proděkanským působením na nově ustavené FF Ostravské univerzity. Změnil se v té době nějak váš vztah k fotografii, nebo jste byl stále spíše příjemcem sdělovaného?

V 80. letech nabývalo fotografické dění na pražských výstavách, při všech limitujících faktorech,

množství poučení. Nynější generačně již střední fotografická profesionální špička právě v té době nabývala v „premiérách“ své ucelené výstavní soboty. Tento pro mě studijní materiál jsem dobnil osobními kontakty, mimo jiné i se zmíněným M. Borovičkou. To je ovšem zapotřebí vypravit se na Valašsko, konkrétně do Valašského Meziříčí, kde autor žije a tvoří. A právě někde odtud je možné hledat a datovat další kroky ve směru prohlubování mého zájmu o fotografii.

Vždy jsem fotografoval na diapozitivní záznam s tím, že jsem preferoval svědectví o minulosti a současnosti navštívených zemí a kontinentů a tyto záznamy jsou pro mě zpětně pramenem svědectvím, ať se jedná o civilizace euro-asijské, či civilizace Severní a Jižní Ameriky. Navíc diapozitivní světelný obraz se dá samozřejmě velmi dobře uplatnit ve výuce i popularizační práci. Vedle zpracovávání vlastních diapozitivních souborů byla má vazba k fotografii dále posílena na konci 90. let spoluprací s M. Borovičkou, a to při vydávání jeho nástěnných autorských kalendářů *Žena 1998* (pro firmu Landis a Gyr) a *Žena 2001*, v obou případech za spolupráce ostravského vydavatelství domu Repronis. Druhý kalendář současně přinesl uznání v podobě ocenění časopisem *Fotografie-Magazin* jako Fotografická publikace roku 2001 v kategorii kalendářů. Odtud pak vedla cesta k monografií o díle M. Borovičky.

Přiznám se, že mě překvapujete, pane docente. Je mi totiž spíše znám váš zájem o staré fotografie a pohlednice, které jsou pro vás, jak jste se zmínil, pramenem poznání obrazu minulosti. Mám tím na mysli vaši účast na publikaci *Ostrava v dobových pohledech* (1997, 1998), která současně vyšla v anglické verzi. Na jedné straně Borovička a portrétní fotografie žen, na druhé straně Ostrava v epoše industrializace – existuje spojitost?

V případě Ostravy ve starých fotografiích bylo ve spolupráci s grafikem Zbyněkem Janáčkem, dříve studentem UP a současným děkanem PdF Ostravské univerzity, a s Janem Tejkalem, jinak heraldikem, použito sbírkového fondu rodiny Tejalů. Sbirka posloužila jako podklad pro obrazové sdělení o dávno zapomenuté podobě ostravské městské aglomerace, která nemusí být nutně vnímána pouze jako průmyslová. Naopak i ona má svá půvabná tajemství, stejně jako tajemným půvabem oplývá ženská portrétní fotografie.

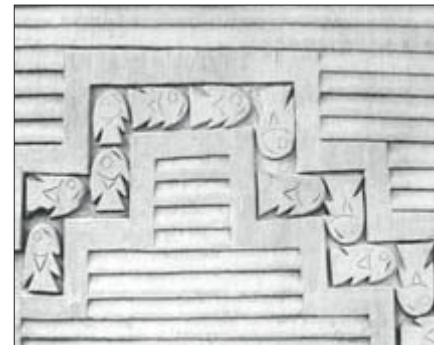

Děti z Río Blanco (Ekvádor), 1997

Jak vstupuje fotografování jakožto váš koníček do vaší profese historika?

Hovořil jsem o fotografickém záznamu jako o svébytném a zatím stále málo oceňovaném prameni. Pokud je historie využíván, pak spíše jako ilustrační doprovod. Nejvíce prostoru je fotografií nutně věnováno historiky fotografie a praktiky fotografie, ovšem ne vždy s důvěrnou znalostí společenského dobového klimatu. Věci by bezesporu prospěla hlubší odborná komunikace. Prvé kroky v tomto směru byly učiněny právě v tomto roce, kdy se pécí Státního

ústředního archivu v Praze objevil na knižním trhu první svazek sborníku *Historická fotografie*. Obsáhle by bylo možno hovořit o významu fotografie příkladem v historické geografii či v historické místopise, zmíním-li alespoň dvě začlenění, k nimž má velmi blízko olomoucká historická univerzitní práce.

Chan Chan (Peru, UNESCO), 1997

Chystáte v blízké době další prezentaci svých fotografií, například dokumentárních snímků z expedice Jižní Amerika 1997/1998, či z vašich posledních cest do Brazílie (2000) a Venezuely (2001)?

Již dříve jsem měl možnost seznámit se s jedinečnými fotografickými sbírkami – svědectvími z Nového světa, pořízenými českými cestovateli (geografy, botaniky, etnografy, archeology, historiky, literáty, publicisty, dobrodruhy a fotografy) v průběhu 19. a 20. století, které jsou uchovávány v archivech, muzeích, knihovnách či jsou v soukromém držení. Informační zpřístupnění tohoto odkazu, mnohdy unikátních obrazových záznamů, si do budoucna zaslouží zcela určitě pozornosti. Fotografie z mých cest Jižní Amerikou se snad časem dostanou do stále nedokončeného cestopisu.

Za rozhovor poděkovala

R. Fíková

... A PŘÍŠTÍ TÝDNY...

16. LEDEN

Fyzikální terapie – elektro léčba. Seminář. Hotel ILF Praha. Pořádá BTL zdravotnická technika, s. r. o., Klinika fyzioterapie a algoterapie FTK UP.

Problematická roztroušené sklerózy mozkomíšní. Regionální seminář. Neurologická klinika LF UP. Pořádá Neurologická klinika LF UP.

Celostátní seminář vysokoškolských pedagogů k problematice učení o přírodě a společnosti v přípravě učitelů primárního vzdělávání. PdF UP, 9.30 hod., Pořádá Katedra učitelství 1. stupně ZŠ PdF UP.

20. LEDEN

F. M. Dostojevskij: Sen směšného člověka – Divadlo u stolu, Brno. Divadlo hudby, 19.30 hod. Pořádá Divadlo hudby.

23.–27. LEDEN

VII. rhinologické dny – dny dýchacích cest. Konference. Místo konání: Karlova Studánka. Pořádá Klinika plicních nemocí a tuberkulózy LF UP.

24. LEDEN

Ekologický večer. Jaké chceme Horní náměstí v Olomouci? Divadlo hudby, 17 hod. Pořádá Divadlo hudby.

25. LEDEN

Koncert Vladimíra Mertý. Divadlo hudby, 19.30 hod. -red-